



**EESTI KONJUNKTUURIINSTITUUT**

ESTONIAN INSTITUTE  
OF ECONOMIC RESEARCH

---

Rävala 6 19080 Tallinn Estonia tel 668 1242 fax 668 1240 e-mail eki@ki.ee

**Eesti alkoholiturg  
2009. aastal**

Tallinn  
Mai 2010

Töö on teostatud Eesti Põllumajandusministeeriumi tellimusel

Vastutav täitja: Kiira Martens

Projektigrupi koosseis: Marje Josing, Pille Liivaaug, Piret Hein, Lia Lepane, Elmar Orro

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 6681242

faks 6681240

E-post: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunkturiinstituut

## Sisukord

Sissejuhatus .....	5
1. Üldosa .....	7
2. Kanged alkohoolsed joogid .....	14
3. Õlu .....	27
4. Lahjad alkohoolsed joogid .....	33
5. Rektifitseeritud etanool (piiritus) .....	41
6. Viinamarjavein ja vermut .....	42
Kokkuvõte .....	46



## SISSEJUHATUS

Töö eesmärgiks on anda ülevaade Eesti alkoholisektori arengust 2009. aastal.

Töös analüüsitakse:

- alkoholsete jookide tootmise muutusi;
- alkoholsete jookide väliskaubandust riigiti ja tooteliigiti;
- alkoholsete jookide jaemüüki siseturul;
- jaehindade muutusi;
- alkoholsete jookide tarbimistrende.

Käesolevas ülevaates on kasutatud Eesti Statistikaameti tootmise ning väliskaubanduse andmeid, ettevõtete tootmise ja siseturu müügi andmeid ning Eesti Konjunktuuriinstituudi kaupluste hinnavaatluste tulemusi.

Töö esimene osa annab lühiülevaate kogu Eesti alkoholiturul toimunud, järgnevad osad keskenduvad erinevate alkoholsete jookide turutrendidele põhjalikumalt.

Töö maht on 47 lehekülge.



# EESTI ALKOHOLITURG 2009. AASTAL

## 1. ÜLDOSA

### Tootmine

Finants- ja majanduskriisi tõttu olid 2009. aastal tarbijate nii kindlustunne kui ka ostujõud madalseisus, mis vähendas nõudlust nii Eestis kui ekspordi sihtriikides. Langustrendil olid kõikide alkohoolsete jookide toodangu mahud, erandiks olid vaid kanged alkohoolsed joogid.

**Statistikaameti** andmetel toodeti analüüsitaval aastal Eestis kangeid alkohoolseid jooke 18,7 mln liitrit ehk 6% rohkem 2008. aastaga võrreldes. Samas **EKI-le** edastatud tootjate andmetel oli tootmise kasv mõnevõrra aeglasem ning ulatus 4,9%-ni. Antud jookide toodangu mahu kasvu põhjuseks on eelkõige enne 2010. aasta 1. jaanuarist kehtima hakanud aktsiisimäärade tõusu (+10%) ettetoodetud kogused (ca 0,9 mln l).

Õlle tootmismahut ulatus Eestis 2009. aastal 123 mln liitriini, see vähenes aastaga 3%. Languse põhjuseks oli väiksem müük siseturul, sest eksport oli suurem kui aasta tagasi.

Suurim tootmismahu langus (-26%) toimus lahjade alkohoolsete jookide tootegrupis. Sellise vähenemise põhjustasid nii siseturule kui välisurule müüdüd väiksemad kogused.

Vähenes nõudlus ka puuvilja- ja marjaveinide järele, mis tõi kaasa nende 13%-se tootmise kahanemise mullusega võrreldes. Rektifitseeritud etanooli (piiritust) Eestis 2009. aastal ei toodetud.

Tabel 1

Alkohoolsete jookide tootmine Eestis 2007-2009 (mln liitrites)

	2007	2008**	2009	Muutus +/-	
				'09/'08, mln l	'09/'08 %
Kanged alkohoolsed joogid	20,86	17,65	18,70	1,05	5,95
EKI hinnangul	20,50	17,31	18,15	0,84	4,90
Õlu	141,27	127,54	123,43	-4,11	-3,2
Lahjad alkohoolsed joogid*	34,8	23,79	17,70	-6,09	-25,6
Rektifitseeritud etanool	4,94	1,55	-	-	-
Puuvilja- ja marjaveinid	5,40	4,30	3,74	-0,56	-13,0

\* EKI arvutused (vastavalt SA jaotusele koondab segatud piiritusjooke, siidrit ja mõdu)

\*\* korrigeeritud andmed

Allikad: SA, EKI

## Väliskaubandus

2009. aastal **eksporditi** Eestist alkoholseid jooke 1,5 mld krooni eest. Ekspordikäive vähenes aastaga rohkem kui kolmandiku võrra (-37%), kusjuures langus toimus kangete alkoholsete jookide ja viinamarjaveini osas. Õlle ja viinamarjaveini ekspordikäive suurenes. Nagu varemgi, andsid märkimisväärse osa alkoholsete jookide ekspordikäibest kanged joogid, kuid nende käive vähenes viimase aastaga peaaegu poole võrra ja selle osatähtsus langes kogu alkoholsete jookide tootegrupi ekspordikäibes 63%-ni (2008.a 77%).

Koguseliselt eksporditi 2009. aastal nii kangeid kui lahjasid alkoholseid jooke aastatagusest vähem, samal ajal õlle, viinamarjaveini ja vermuti väljaveetud kogused olid suuremad kui aasta tagasi. Kangeid alkoholseid jooke eksporditi 4,5 mln liitrit (100%-lise alkoholina), millest valdava osa moodustasid viski (45%) ja viin (34%), likööri osakaal ekspordikoguses oli 12%, konjak-brändi moodustas 4%. Valdav osa viina (83%) ja likööri (76%) väljaviidud kogusest oli Eesti alkoholitootjate eksport, ülejäänud reeksport. Kuna rummi, džinni ja brändit eksportisid Eesti alkoholitootjad väga väikestes kogustes, siis suurema osa nende jookide ekspordimahust võib pidada transiitveoks, kusjuures viski osas oli kõik eksport transiitvedu.

Tabel 2

Alkoholsete jookide rahaline eksport ja import ning ekspordi- ja impordihinnad 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>EKSPORT</b>							
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	342.26	305.93	210.21	2 041,4	1 829,0	945,6	-48,3
Õlu	6.18	7.58	7.94	150,1	156,6	207,9	32,7
Lahjad alkoh. joogid	7.86	10.46	12.33	165,0	142,1	130,2	-8,4
Etüülalkohol kangusega >80%	12.75	13.78	...	23,4	12,6	...	...
Viinamarjavein	50.52	63.50	54.06	228,5	224,6	214,6	-4,6
Vermut	25.40	29.80	20.86	1,83	1,81	2,95	63,2
<b>EKSPORT KOKKU</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>2 610,2</b>	<b>2 366,7</b>	<b>1 501,2</b>	<b>-36,6</b>
<b>IMPORT</b>							
Kanged alkoholised joogid kangusega kuni 80%*	204.06	201.05	117.62	2 325,2	2 226,5	1 066,7	-52,1
Õlu	9.00	10.34	9.69	151,2	162,3	185,7	14,4
Lahjad alkoh. joogid	11.29	11.44	10.78	291,4	319,0	290,3	-9,0
Etüülalkohol kangusega >80%	10.26	13.95	9.47	42,1	43,3	44,0	1,6
Viinamarjavein	39.12	42.41	37.47	621,9	737,2	625,0	-15,2
Vermut	31.91	35.77	29,29	21,3	21,3	15,1	-29,2
<b>IMPORT KOKKU</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>x</b>	<b>3 453,1</b>	<b>3 509,6</b>	<b>2 226,8</b>	<b>-36,6</b>

\* 100%-lises alkoholisisalduses

Allikas: SA



Tabel 3

## Alkoholsete jookide koguseline eksport ja import 2007-2009 (tuh liitrit)

	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>EKSPORT</b>				
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	5 965	5 978	4 498	-24,8
sh Eesti tootjate kanged alkoh. joogid	2 078	1 802	1 749	-2,9
Õlu	24 298	20 678	26 174	26,6
Lahjad alkohoolsed joogid	20 992	13 589	10 560	-22,3
Etüülalkohol kangusega üle 80%	1 837	912	...	...
Viinamarjavein	4 523	3 527	3 963	12,0
Vermut	72,1	60,6	141,4	2,3 korda
<b>IMPORT</b>				
Kanged alkohoolsed joogid kangusega <80%*	11 394	11 074	9 068	-18,1
Õlu	16 798	15 699	19 156	22,0
Lahjad alkohoolsed joogid	25 822	27 881	26 969	-3,3
Etüülalkohol kangusega üle 80%	4 103	3 102	4 645	49,7
Viinamarjavein	15 897	17 385	16 678	-4,1
Vermut	665,8	595,0	514,7	-13,5

\* 100%-lises alkoholisisalduses

Allikas: SA

Lisaks kangetele alkoholsetele jookidele reeksporditi märkimisväärses mahus ka viinamarjaveine, mida müüdi välisurule ligi 4,0 mln liitrit.

Eestist välja müüdnud õlle kogused ulatusid 2009. aastal 26 mln liitrini ning lahjasid alkohoolseid jooke eksporditi 10,6 mln liitrit. Nagu varemgi, arenes teistest kiiremini (2,3 korda) vermuti eksport, mis sisuliselt on selle joogi reeksport.

Endiselt olid tähtsamateks Eesti alkoholsete jookide välisurudeks teised Balti riigid, kuhu müüdi üle poole väljaviidud õllest, suur osa lahjadest alkoholsetest jookidest ning neljandik kangetest alkoholsetest jookidest. Ka Venemaa on oluliseks alkoholsete jookide välisuruks Eesti jaoks, kuhu oli suunatud ka suurem osa transiitvedudest. Nii läks sinna 93% välisurule müüdnud viskist, 40% konjaki (brändi) ja 35% viinamarjaveini ekspordikogusest.

**SA andmetel** ulatus alkoholsete jookide **impordikäive** 2009. aastal 2,2 mld kroonini, millest 48% kulutati kangete alkoholsete jookide, 28% viinamarjaveinide ja 13% lahjade alkoholsete jookide sisseostule. Suurel määral on siin tegemist nende jookide Eestit läbiva transiidiga. Teiste jookide impordikäibed olid väiksemad.

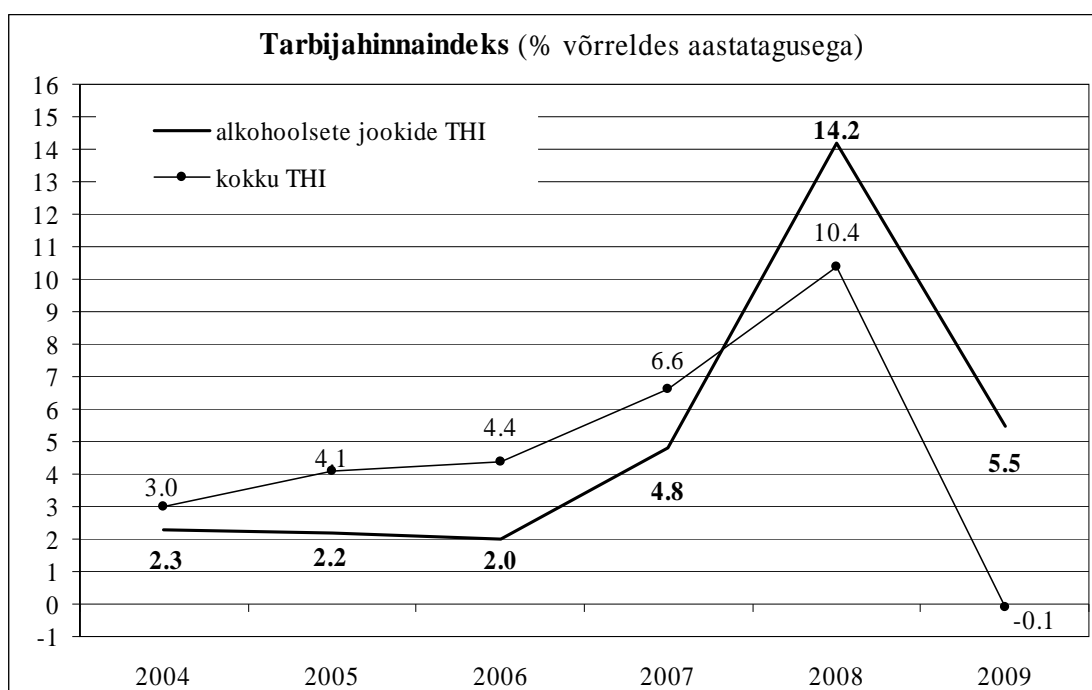
Kangete alkoholsete jookide **impordimaht** vähenes viimase aastaga 18% ning oli 9,1 mln liitrit (100%-lises alkoholisisalduses). 2009. aastal suurenes õlle sisseost 22% võrreldes aastatagusega ning ulatus 19,1 mln liitrini. Oludes, kus piirituse tootmine Eestis lõpetati, suurenes selle toote import poole võrra ning kogused ulatusid 4,6 mln liitrini. Teisi alkoholseid jooke veeti

koguseliselt Eestisse sisse vähem kui 2008. aastal. Lahjasid alkohoolseid jooke toodi Eestisse 27 mln liitrit (tootel märgitud kangusega), seda oli 3% vähem kui eelneval aastal. Langustrendil liikus ka viinamarjaveini ja vermuti import, mis vähenesid aastaga vastavalt 4% ja 13,5%.

## Hinnad

Kui varasematel aastatel on alkohoolsete jookide jaehinna tõus Eestis olnud väiksem kui kogu tarbijahinnaindeksi kasv, siis alates 2008. aasta teisest poolest kallinesid alkohoolsed joogid tarbijate jaoks kiiremini kui kaubad ja teenused üldiselt kokku. Sama tendents püsis ka 2009. aastal - alkohoolsed joogid kallinesid rohkem kui kaubad ja teenused kokku. Kuid nii alkohoolsete jookide THI kui kokku THI oli oluliselt madalam kui 2008. aastal, vastavalt 5,5% ja -0,1%.

Joonis 1



Allikas: SA

## Tarbimine

Bilansimeetodil arvatud alkohoolsete jookide **müük siseturul** näitab, et 2009. aastal müüdi Eestis kangeid alkohoolseid jooke 18,4 mln liitrit ehk 13,7 liitrit ühe elaniku kohta (joogile märgitud kangusega). Need kogused olid 16% väiksemad kui eelneval aastal (tabel 4). Viina kogumüük kahanes 11,5% ning ulatus 13,7 mln liitriini ehk 10,25 liitriini ühe elaniku kohta. Ka teisi kangeid alkohoolseid jooke (konjak-brändi, viski, džinn jne) müüdi analüüsitaval perioodil aastatagusest oluliselt vähem. Siinkohal tuleb arvestada, et 2009. aasta viina siseturu müügi kogustest on maha arvestatud analüüsitaval aastal kõrgemate aktsiisimäärade ootel ettetoetud viina kogused (ca 0,9 mln liitrit).

Tabel 4

Alkoholsete jookide \* müük Eestis \*\*  
(sh kõik turistide ostud)

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>Mln liitrit</b>						
Kanged alkohoolsed joogid	18,8	20,2	23,9	21,9	18,4	-16,0
Õlu	125,6	134,4	133,8	122,5	116,4	-5,0
Lahjad alkohoolsed joogid	33,2	39,7	41,4	40,1	34,4	-14,2
Viinamarjaveinid ja vermut	12,1	12,5	12,0	14,4	13,1	-9,0
<b>Liitrit elaniku kohta</b>						
Kanged alkohoolsed joogid	13,9	15,0	17,8	16,3	13,7	-16,0
Õlu	93,2	100,0	99,8	91,4	86,9	-5,0
Lahjad alkohoolsed joogid	24,7	29,5	30,9	29,9	25,7	-14,2
Viinamarjaveinid	9,0	9,3	8,9	10,7	9,8	-9,0

\* tootel märgitud kangusega

\*\* arvutatud bilansimeetodil (müük = tootmine + import - eksport)

Allikas: EKI

Viimase aastaga vähenes ka lahjade alkoholsete jookide müük siseturul (-14%). Suur langus toimus segatud piiritusjookide osas (-34%). Selle üheks põhjuseks oli alates 2009. aasta II poolaastast muudetud jookide retseptuur, mistõttu osa neist jookidest liigitatakse nüüd kääritatud jookide alla. Selle tulemusel viimaste müük 2009. aastal Eestis suurenes (+32%). Kokku müüdi 2009. aastal Eestis 15,9 mln liitrit kääritatud alkoholsetid jooke.

Õlut müüdi Eestis 2009. aastal kokku 116 mln liitrit ehk 87 liitrit ühe elaniku kohta, seda oli 5% mullusest vähem.

Kui 2008. aastal olid viinamarjavein ja vermut ainsateks jookideks, mille müük Eesti turule

Tabel 5

Eesti elanike legaalsete alkoholsete jookide \* tarbimine  
(turistide kaasaostud ja kohapeal tarbimine maha arvestatud)

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>Mln liitrit</b>						
Kanged alkohoolsed joogid	13,5	14,4	18,6	16,4	12,3	-25,0
Õlu	102,6	105,6	108,2	104,0	96,3	-7,4
Lahjad alkohoolsed joogid	28,9	32,4	33,7	31,6	25,1	-20,5
Viinamarjaveinid ja vermut	9,8	10,1	9,8	11,8	9,7	-17,8
<b>Liitrit elaniku kohta</b>						
Kanged alkohoolsed joogid	10,1	10,7	13,9	12,2	9,2	-25,0
Õlu	76,2	78,3	80,7	77,6	71,9	-7,4
Lahjad alkohoolsed joogid	21,5	24,1	25,1	23,6	18,7	-20,5
Viinamarjaveinid	7,3	7,5	7,3	8,8	7,2	-17,8

\* tootel märgitud kangusega

Allikas: EKI

aastaga oluliselt suurenes, siis analüüsitaval aastal vähenes ka nende toodete nii müük kui tarbimine. Väljamüüdnud kogused olid 9% mullusest väiksemad ja nende jookide tarbimine ühe elaniku kohta vähenes 18%.

**Absoluutalkoholi** arvestatult müüdi 2009. aastal Eestis **12,8** liitrit legaalselt alkoholi ühe elaniku kohta (tabel 6). Kui sellest kogustest maha võtta turistide alkoholi kaasaostud ja nende poolt kohapeal tarbitud hinnangulised kogused, mis 2009. aastal olid absoluutalkoholis kokku 3,26 liitrit ühe elaniku kohta, siis müüdi analüüsitaval aastal Eestis legaalselt 9,6 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta. Lisades sellele juurde ka illegaalse alkoholi tarbimise, mis EKI hinnanguil oli 2009. aastal 15% suurem kui aasta tagasi ning ulatus 0,6 liitrini ühe elaniku kohta absoluutalkoholis, siis **tarbiti Eestis 2009. aastal 10,2 liitrit absoluutalkoholi ühe elaniku kohta**. Seda on 15,8% vähem kui eelmisel aastal (2008.a 12,1 liitrit elaniku kohta). Turistide kaasaostude ja siintarbitud alkoholi osakaal Eesti legaalses alkoholi müügikoguses oli 2009. aastal 25,5%. Eesti elanike tarbimistäitajasse ei ole sisse arvestatud eestimaalaste välismaal tarbitud ning teistest riikidest oma tarbeks toodud alkoholikogused.

Tabel 6

Alkoholsete jookide tarbimine Eestis absoluutalkoholis (100%-lises alkoholis)

	2005	2006	2007*	2008	2009	'09/'08, +/-%
<b>Mln liitrit</b>						
Legaalne müük	17,85	19,02	20,44	19,37	17,17	-11,4
Turistide kaasaostud	3,89	3,74	3,17	3,10	3,52	13,5
Turistide tarbimine Eestis	...	0,81	1,00	0,81	0,85	4,9
Illegaalne müük	0,94	0,85	0,58	0,70	0,81	15,7
<b>Kokku tarbimine</b>	<b>14,90</b>	<b>15,32</b>	<b>16,85</b>	<b>16,16</b>	<b>13,61</b>	<b>-15,8</b>
<b>Liitrit ühe elaniku kohta</b>						
Legaalne müük	13,25	14,11	15,24	14,46	12,82	-11,4
Turistide kaasaostud	2,89	2,79	2,36	2,32	2,63	13,5
Turistide tarbimine Eestis	...	0,6	0,75	0,60	0,63	4,9
Illegaalne müük	0,70	0,63	0,43	0,52	0,60	15,4
<b>Kokku tarbimine</b>	<b>11,06</b>	<b>11,35</b>	<b>12,56</b>	<b>12,06</b>	<b>10,16</b>	<b>-15,8</b>
sh kanged alkoh. joogid	4,48	4,67	5,70	5,10	4,10	-19,6
sh viin	3,15	3,42	4,10	4,00	3,40	-15,0
õlu	4,27	4,38	4,52	4,30	4,03	-6,5
viinamarjaveinid	1,20	1,23	1,20	1,12	0,90	-19,6
lahjad alkoh. joogid	1,11	1,06	1,15	1,54	1,14	-26,0

\*SA andmed korrigeeritud

Allikas: EKI

Seoses tarbijate madala ostujõuga 2009. aastal, mis on seotud finants- ja majanduskriisiga vähenes Eestis märgatavalt legaalse viina tarbimine (-18,7%), samal ajal illegaalset viina tarbiti aastatagusest 15% rohkem. Analüüsitaval aastal vähenes ka teiste alkoholsete jookide

tarbimine, õlut tarbiti 7%, lahjasid alkoholseid jooke 22% ja viinamarjaveine ning vermutit 16% mullusest vähem.

Absoluutalkoholi arvestatult lahjade alkoholsete jookide (õlled jm lahjad joogid) osakaal kogu alkoholitarbimises suurenes 2009. aastal ning veinide ja kange alkoholi osakaal vähenes.

Võrdluses naaberriikidega oli Eestis alkoholitarbimine absoluutalkoholi arvestatuna sama mis Soomes, kuid jätkuvalt suurem kui Rootsis.

Tabel 7

Alkoholitarbimine naaberriikides 2009. aastal (100%-lises alkoholis, liitrites elaniku kohta)

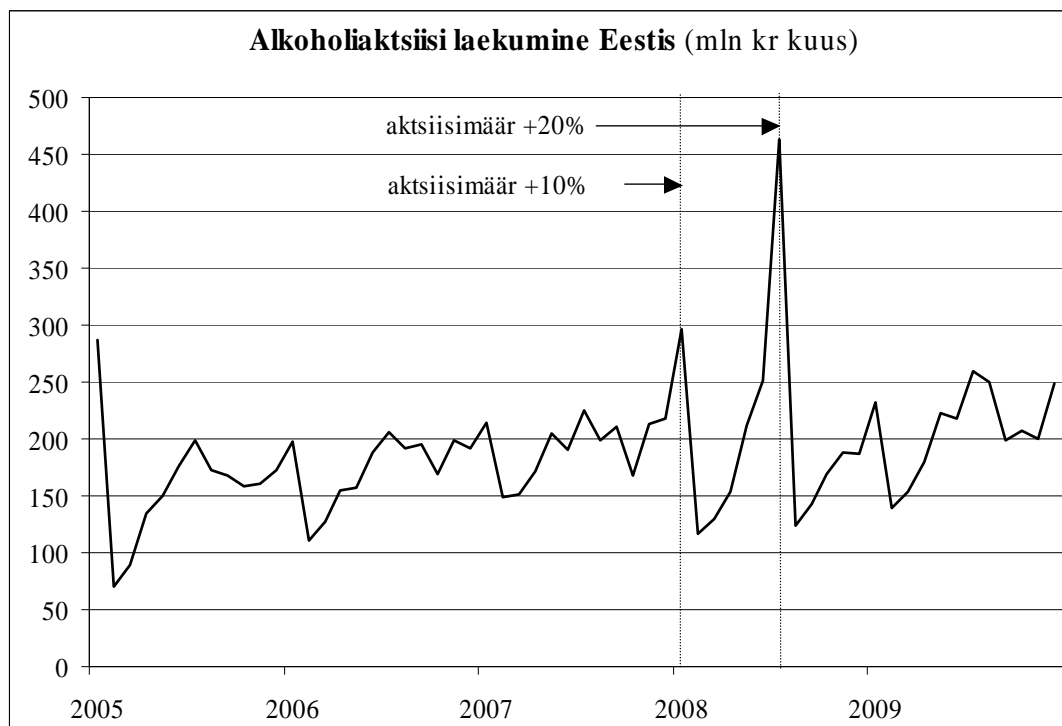
	Registreeritud turg	Välismaalt kaasaostud	Salaturg	Kodus valmistatud	Kokku
Eesti	9,6*	...	0,6	...	<b>10,2</b>
Soome	8,3	1,5	0,4	...	<b>10,2</b>
Rootsi	6,1	1,0	0,5	0,2	<b>7,8</b>

\* maha arvestatud välituristide kaasaostud ja kohapeal tarbimine

Allikad: SoRAD, Valvira, THL, Soome Statistikaamet, EKI

**Alkoholiaktsiisi** laekus Eestis 2009. aastal kokku 2,51 mld krooni. Seda oli enam kui varasematel aastatel ning 75,7 mln krooni võrra ehk 3,1% rohkem kui eelmisel aastal. 2009. aastaks planeeritud eelarvest laekus alkoholi aktsiisi 102%.

Joonis 2



Allikas: SA

## **2. KANGED ALKOHOOLSED JOOGID**

### **Tootmine**

2010. aasta 1. jaanuarist Eestis kehtima hakanud 10% kõrgemad aktsiisimäärad mõjutasid kangete alkoholsete jookide turgu ka 2009. aastal. **Statistikaameti** andmetel toodeti Eestis kangeid alkoholseid jooke 2009. aastal 18,7 mln liitrit ning seda oli 6% rohkem kui eelmisel aastal. **EKI andmetel** ulatus nende tootmine 18,15 mln liitrini, suurenedes 5% aastatagusega võrreldes. Aastatagusest suurema tootmise oluliseks põhjuseks oli viina ettetootmine 2009. aasta lõpus (ca 0,9 mln liitrit). Aastatagusest suuremad olid ka Eesti tootjate viina ekspordikogused, samal ajal Eesti viina müük siseturule oluliselt ei muutunud, kuigi kogu viina siseturumaht vähenes.

Eesti jaoks tähtsatest kangetest alkoholsetest jookidest suurenes viina toodang 2009. aastal 7%, seevastu likööri tootmiskaht vähenes 13%. Väiksemamahulistest toodetest suurenes rohkem kui 2 korda rummi tootmine, tõusutrendil oli ka džinni ja brändi tootmine, vastavalt 5% ja 4% ning viskit toodeti 14% vähem kui eelneval aastal.

Suurem osa (69%) Eestis toodetud kangetest alkoholsetest jookidest müüdi jätkuvalt kohalikule turule, kuid seda oli 4%-punkti vähem kui 2008. aastal. Kodumaise viina müük siseturule püsis eelmise aasta tasemel, likööri müük langes 6%, aastatagusest vähem müüdi ka konjakit ja viskit. Samal ajal siin valmistatud rummi ja džinni müüdi rohkem kui aasta tagasi. Turuliidrite osas aastaga muutusi ei toimunud. Endiselt oli kangete alkoholsete jookide tootmise esinumbriks AS Liviko, kelle toodangu maht vaadeldaval aastal suurenes enam kui 2/3-ni nende jookide kogutoodangust Eestis (aastaga +6%-punkti). Teisel kohal püsis AS Altia Eesti, kelle tootmiskaht oli väiksem kui eelneval aastal ning ettevõtte osatähtsus kangete alkoholsete jookide tootmises vähenes. AS Liiwi Heliis oli jätkuvalt kangete alkoholsete jookide tootjate seas kolmandal positsioonil. Ettevõtte tootmiskaht 2009. aastal kasvas, millega kaasnes ka osakaalu kasv ligikaudu kümnendikuni kangete alkoholsete jookide kogutoodangus. Kangete alkoholsete jookide tootmiskahtu suurendas ka AS Remedia, kuid AS Valtu Veini nende jookide toodang vähenes oluliselt.

Tavapäraselt oli 2009. aastal kangete alkoholsete jookide tootmises esikohal **viin**, mis hõlmas suurema osa nende jookide toodangu mahust (2009.a 83%; 2008.a 81%). EKI-le esitatud andmetel toodeti vaatluse all oleval aastal Eestis 15 mln liitrit viina, mida oli 7% mullusest rohkem. Viinatoodangu kasvu tähtsaks põhjuseks oli aasta lõpus enne maksutõusu ettetoodetud kogused (ca 0,9 mln liitrit). Tootmine kasvas maitsestatamata viina osas, mida toodeti 8% rohkem, samal ajal maitsestatud viina toodang oli 13% väiksem eelneva aastaga võrreldes. Vaatamata trendide erinevusele maitsestatamata ja maitsestatud viina osakaalud kogutoodangus oluliselt ei muutunud - maitsestatamata viinad hõlmasid sellest 97% ja maitsestatud viinad 3%. Kohalikule turule müüdi 71% Eestis toodetud viinast, mida oli 5%-punkti vähem kui aasta tagasi.

Viina turuliidriks Eestis oli jätkuvalt AS Liviko, hõlmates ligikaudu 2/3 kogu Eesti viinatoodangu mahust. Nagu kangete alkoholsete jookide tootmises tervikuna, oli ka viinatootmises teisel positsioonil AS Altia Eesti, kes hõlmas kogu viinatoodangust alla neljandiku. AS Liiwi Heliis oli tähtsuselt kolmandaks viinatootjaks Eestis osakaaluga ligikaudu kümnendik kogu viinatoodangust. Viinatoodang vähenes 2009. aastal AS Altia Eestis ja AS Valtu Veinini, teistel tootmine suurenes.

Kangete alkoholsete jookide tootmise struktuuris olid endiselt teisel positsioonil **liköörid**, mis hõlmasid selle grupi kogutoodangust 13% (2008.a 16%). Ettevõtete andmetel toodeti 2009. aastal Eestis likööre 2,3 mln liitrit (2008.a 2,7 mln l) ning see kogus oli 13% väiksem kui 2008. aastal. Analüüsitaval perioodil müüdi kohalikule turule üle poole Eestis toodetud likööridest (2009.a 53%; 2008.a 49%), kusjuures need kogused vähenesid 6%.

Likööri tootjate pingerida ei ole aastaga muutunud. AS Liviko, kes hõlmas analoogselt eelmise aastaga üle 80% selle joogi toodangu mahust, oli jätkuvalt suurimaks Eesti likööride tootjaks. AS Liiwi Heliis, kelle toodang moodustas ligikaudu kümnendiku likööride kogutoodangust, püsis tootjate pingereas teisel kohal. Ülejäänud ettevõtete, AS Remedia ja AS Altia Eesti, osakaalud olid tootmise struktuuris väiksemad ja enam-vähem samad mis aasta tagasi. 2009. aastal vähenesid kõikide tootjate likööritoodangu mahud.

Tabel 8

Kangete alkoholsete jookide tootmine Eestis 2007-2009 (mln liitrites)

	2007	2008	2009	Muutus +,-	
				2009/2008, mln l	2009/2008, %
Kanged alkoholised joogid					
SA	20,86	17,65	18,70	1,05	5,95
EKI	20,50	17,31	18,15	0,84	4,90
sh EKI hinnangul viin	20,50	14,05	15,09	1,04	7,43
liköör	3,10	2,69	2,34	-0,35	-13,00
muud	0,83	0,57	0,72	0,15	26,30

Allikad: SA, EKI

Teistest kangetest alkoholsetest jookidest kasvas Eestis **džinni** (+5%) ja **brändi** (+4%) tootmine aastatagusega võrreldes. Väga kiires tempos (2,4 korda) suurenes **rummi** tootmine. Samal perioodil **viski** toodangu maht vähenes 14%. Kõikide eelnimetatud jookide osatähtsus kangete alkoholsete jookide kogutoodangus oli ligikaudu sama suur ja üldmahus endiselt väike - konjak-brändi ja džinn ja rumm hõlmasid 1% tootmisest ning viski osakaal oli peaaegu olematu. Neid jooke müüdi põhiliselt Eesti turule, kuhu läks 83% kohapeal toodetud villitud brändist, 87% džinnist, 78% rummi kogusest ja 98% toodetud viskist.

Suurimaks **brändi**tootjaks Eestis oli AS Liviko, kelle toodangu maht aastaga suurenes ning hõlmas ligikaudu 2/3 selle joogi kogutoodangust. Osatähtsuselt teiseks brändi tootjaks oli AS Remedia, kellele kuulus viiendik toote turust. AS Liiwi Heliisi toodangu maht moodustas üle kümnendiku antud joogi tootmisest. AS Liviko oli ka suurimaks **džinni** valmistajaks Eestis,

hõlmates üle 70% džinnitoodangust. Selle joogi tootmine jätkus ka AS Remedias ja AS Liiwi Heliisis. AS Remedia džinnitoodang aastatagusega võrreldes suurenes, AS Livikos ja Liiwi Heliisis kahanes. Analüüsitaval aastal tootis Eestis ainsana **viskit** ja **rummi** AS Liviko.

Ettevõtete andmetel suurenes 2009. aastal **muude kangete alkoholsete jookide** toodang neljandiku võrra eelneva aastaga võrreldes. Nendest jookidest üle poole tootis AS Remedia, kes tõusis kogu antud jookide grupi turuliidriks. AS Liviko, kelle toodangu maht aastaga vähenes, langes teisele positsioonile. Livikoga peaaegu samas mahus tootis neid jooke AS Liiwi Heliis. Väiksemates kogustes tootis muid kangeid alkoholseid jooke ka AS Altia Eesti.

## Väliskaubandus

2009. aastal oli kangete alkoholsete jookide ekspordikäive 946 mln krooni ja impordikäive 1,07 mld krooni. Seega oli nende jookide väliskaubakäibe saldo 121 mln krooniga negatiivne. Endiselt tuleb arvestada, et osa väliskaubakäibest on saavutatud Eestit läbiva transiidi arvel, aga mitte Eesti ettevõtete kaubandustegevuse tulemusena.

Tabel 9

Kangete alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2007-2009 (100%-lise alkoholina)

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Eksport	342.26	305.93	210.21	2041,4	1829,0	945,6	-48,3
Import	204.06	201.05	117.62	2325,2	2226,5	1066,7	-52,1

Allikas: SA

Tabel 10

Kangete alkoholsete jookide toodang, põhieksporti ja -impordi kogused 2007-2008 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
Toodang	7 927	6 707	7 106	5,9
Eksport	5 965	5 978	4 498	-24,8
Import	11 394	11 074	9 068	-18,1

\*hinnanguline absoluutalkoholis; ümberarvutustel keskmiseks kanguseks võetud 38%

Allikas: SA

Statistikaameti andmetel oli vaadeldaval aastal kangete alkoholsete jookide koguseline eksport 4,5 mln liitrit, millest EKI-le esitatud **tootjate** andmetel oli 1,75 mln liitrit kohalike tootjate toodang. Seega Eesti toodang moodustab ligi 40% kangete alkoholsete jookide müügist välisurule, ülejäänud on suures osas Eestit läbiv transiitvedu.



Tabel 11

Kangete alkoholsete jookide koguseline põhieksport ja -import ning struktuur  
2007-2009 (1000 liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2007	2008	2009	Struktuur 2007, %	Struktuur 2008, %	Struktuur 2009, %
<b>EKSPORT</b>						
<b>Kokku</b> kanged alk.joogid kangusega alla 80%	<b>5 965</b>	<b>5 978</b>	<b>4 498</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>
sh Konjak-brändi	643,5	586,9	180,1	11	10	4
Viski	2 785,4	2 313,6	2 035,3	47	39	45
Rumm	27,9	54,2	102,5	0	1	3
Džinn	220,4	196,7	98,7	3	3	2
Viin	1 530,0	1 886,7	1 528,5	26	31	34
Liköör	757,4	940,2	553,0	13	16	12
<b>IMPORT</b>						
<b>Kokku</b> kanged alk.joogid kangusega alla 80%	<b>11 394</b>	<b>11 074</b>	<b>9 068</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>
sh Konjak-brändi	987,4	1 109,8	503,9	9	10	6
Viski	3 508,0	2 897,6	2 131,4	31	26	23
Rumm	256,2	276,9	360,3	2	3	4
Džinn	353,2	319,0	169,3	3	3	2
Viin	5 530,8	5 787,1	5 490,8	48	52	61
Liköör	758,7	683,9	412,6	7	6	4

Allikas: SA

Sarnaselt varasemate aastatega oli 2009. aastal kangete alkoholsete jookide koguekspordis esikohal viski, mida müüdi Eestist välja 2,0 mln liitrit (100%-s alkoholisisaldusega). See kogus hõlmas 45% tootegrupi ekspordikogusest, kuid oli 12% väiksem 2008. aastaga võrreldes. Andmetest nähtub, et vähenes selle joogi nii Eesti tootjate eksport kui ka transiitvedu (re-eksport). Teisel positsioonil oli viina müük välisriikidele, mis ulatus 1,5 mln liitrini ning seda müüdi Eestist välja 19% vähem kui aasta tagasi. Viina ekspordikogus 100%-lises alkoholisisalduses moodustas 34% kangete alkoholsete jookide koguekspordist. Viina eksport vähenes transiitveo arvel, sest Eesti tootjate poolt eksporditud viina kogused olid 2% suuremad kui aasta tagasi.

Analüüsitaval aastal kahanes likööri väljavedu Eestist kuni 553 tuhat liitrit (2008. aastal 940 tuhat liitrit), mida oli 41% aastatagusest vähem ning see kogus kattis 12% kangete jookide kogu ekspordimahust. Konjakit-brändit müüdi välisriikidele 180 tuhat liitrit, mis hõlmas 4% kangete jookide väljamüüdud kogusest (aasta tagasi 10%). 2009. aastal eksporditi ka rummi ja džinni, nende jookide osakaalud olid vastavalt 3% ja 2% antud tootegrupi koguekspordist. Kangete alkoholsete jookide mahulises ekspordis moodustas 45% viski, 6% viina, 4% konjaki-brändi, 3% likööri, võrdselt 2% rummi ja džinni re-eksport (transiitvedu).

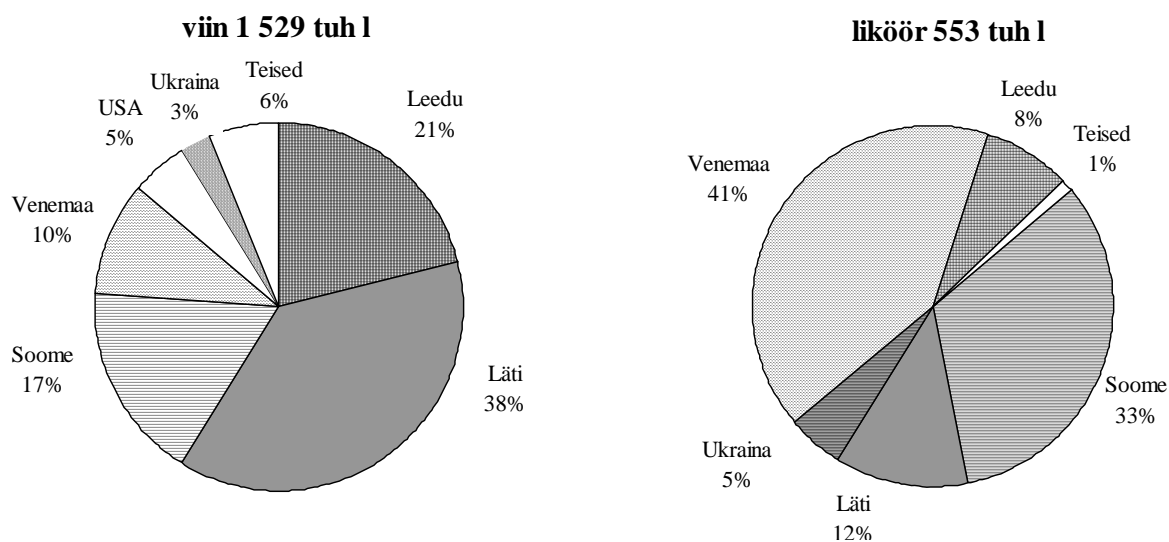
SA andmetel oli kangete alkoholsete jookide tähtsaimaks ekspordi sihtriigiks 2009. aastal Venemaa, kuhu müüdi 93% eksporditud viskist ja pool konjakist-brändist. Viina saadeti kõige

rohkem Lätti (38% kogu eksporditud viinast). Tähtsuset järgmiseks viina ekspordiriigiks oli Leedu, kuhu viidud kogused moodustasid viiendiku viina koguekspordist. Soome müüdüd viinakogused suurenesid rohkem kui kolmandiku võrra ning Soome osakaal kasvas 17%-ni viina koguekspordist. Seevastu Venemaale väljamüüdüd kogused vähenesid aastaga 58% ning hõlmasid 10% toote koguekspordist. Teiste riikide osakaalud olid märgatavalt väiksemad.

Suurimaks likööride ekspordi sihtriigiks oli jätkuvalt Venemaa, kusjuures sinna müüdüd kogused vähenesid aastaga 52% ning hõlmasid 41% nende kogumüügist väliturule. Soome, osakaaluga 33%, püsis teisel positsioonil ning kogused olid 11% suuremad kui aasta tagasi. Leetu ja Lätti väljaveetud liköörikogused ulatusid vastavalt 12%-ni ja 8%-ni ja Ukrainasse müüdi 5% kogu likööriekspordist.

Joonis 3

Viina ja likööri ekspordistruktuur riigiti 2009. aastal (% ekspordikogusest)



Allikas: SA

Tabel 12

Kangete alkoholsete jookide koguseline eksport riigiti 2008-2009

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'09/'08, +/- %	Osakaal, %	
	2008	2009		2008	2009
Venemaa	3 632	2 448	-32,6	61	54
Läti	1 118	735	-34,3	19	16
Soome	448	537	19,9	7	12
Leedu	433	415	-4,1	7	9
Ukraina	110	179	62,5	2	4
USA	76	80	5,7	1	2
Teised	161	104	-35,0	3	3
<b>Kokku</b>	<b>5 978</b>	<b>4 498</b>	<b>-24,8</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Allikas: SA

Nagu aasta tagasi, oli ka 2009. aastal kogu kangete alkoholsete jookide grupi olulisimaks välisturuks Eesti jaoks Venemaa, hõlmates sellest rohkem kui poole (54%). Sinna oli suunatud ka valdav osa Eestit läbinud alkoholi transiitvedudest, sest Venemaale veeti suurem osa välisturule müüdud viskist (93%) ja konjakist (51%). Teisel positsioonil kogu nimetatud tootegrupi koguekspordis oli Läti, kuhu müüdi 16% kangete alkoholsete jookide mahulisest ekspordist. Tähtsuset kolmandaks sihtriigiks oli Soome, kes hõlmas 12% antud jookide müügist välisturule. Teiste riikide osakaalud olid alla 10%.

**Eestis toodetud** kangete alkoholsete jookide müük välisturule oli 3% väiksem kui aasta tagasi. Nimetatud jookidest eksporditakse jätkuvalt põhiliselt kahte toodet – viina ja likööri. Viina ekspordimaht ulatus peaaegu 1,3 mln liitri ja moodustas 73% väljamüüdud kodumaistest kangetest alkoholsetest jookidest. Eestis toodetud likööri veeti välja 421 tuh liitrit ning see kogus moodustas 24% kodumaiste kangete alkoholsete jookide ekspordist. Marginaalsetes kogustes viidi välisturule ka teisi siin valmistatud kangeid alkoholseid jooke. Nendest jookidest vähenes aastatagusega võrreldes oluliselt viski müük välisturule (-84%). Ülejäänud jookide ekspord oli vaadeldaval aastal suurem kui aasta tagasi. Teistes jookidest kiiremini (9 korda) suurenes rummi müük välisturule, brändi väljavedu suurenes viimase aastaga üle kahe korra, ligi 8% kasvas ka Eestis valmistatud džinni ekspord.

Tabel 13

**Eestis toodetud** kangete alkoholsete jookide ekspordikogused  
2007-2009 (tuh liitrit, 100%-lise alkoholina)

	2007	2008*	2009	'09/'08, +/- %
<b>Kokku kanged alkohoolsed joogid</b>	<b>2 078,3</b>	<b>1 801,5</b>	<b>1 749,1</b>	<b>-2,9</b>
sh viin	1 450,0	1 257,5	1 282,2	2,0
liköör	611,5	523,2	421,1	-19,5
džinn	14,0	9,0	9,7	7,8
konjak-brändi	2,8	7,4	16,8	2,3 korda
viski	-	2,3	0,4	-84,3
rumm	-	2,1	18,9	9,1 korda

\*andmed korrigeeritud

Allikas: ATL, EKI

Kangeid alkoholseid jooke **imporditi** Eestisse 2009. aastal 9,1 mln liitrit (100%-lise alkoholina). Analoogselt eelmiste aastatega püsis nende jookide impordistruktuuris esikohal **viin**, mis hõlmas 61% kogu tootegrupi sisseveetud kogusest. Vaadeldaval perioodil veeti viina sisse kokku 5,5 mln liitrit (100%-lise alkoholina ehk arvestuslikult 13,75 mln liitrit 40%-lise alkoholina) ning seda oli 5% vähem mullusega võrreldes. Viina impordikogustest valdav osa oli USA päritoluga suurtes vaardes ja väga kange tööstuse tooraineks kasutatav viin. USA-s toodetud viina imporditi 4,1 mln liitrit (100%-lise alkoholina), mis moodustas 3/4 viina sisseveetud kogusest ning seda oli 11% rohkem kui eelmisel aastal. Ukraina püsis viinainpordis päritoluriikidest teisel kohal ning seal toodetud viin hõlmas 7% kogu sisseveetud viinast. Ve-

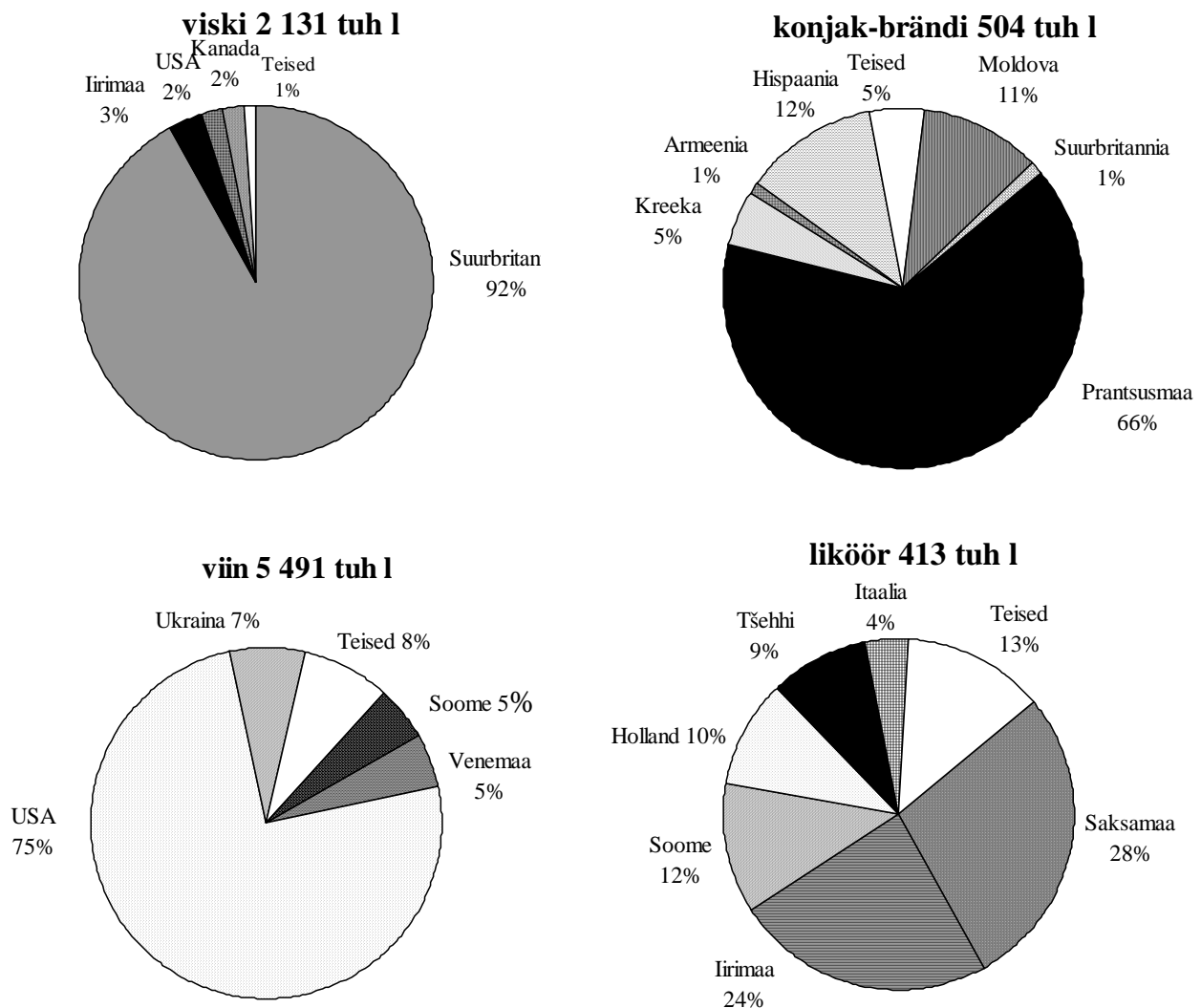
nemaa ja Soome päritoluga viinakogused olid analüüsitaval perioodil võrdsed ning moodustasid vastavalt 5% viina kogumportidist.

**Viski** oli kangete alkoholsete jookide koguselises impordis teisel kohal, seda osteti 2009. aastal sisse 2,1 mln liitrit (100%-lise alkoholina; osakaal 23%). Viski impordimaht vähenes aastaga neljandiku võrra, mis põhjustas ka selle joogi reeksporditud (transiitveo) koguste 12%-se languse.

Tavapäraselt osteti valdav osa viskist (92%) Suurbritanniast. Iirimaa, osakaaluga 3%, oli tähtsuseks viski impordiriigiks. Kanadas ja USA-s toodetud viski kogused hõlmasid võrdselt 2% kogu antud toote sisseveost, samas USA-st imporditud kogused suurenesid aastaga 8% ja Kanada viski impordikogused vähenesid sel perioodil 29%. Ülejäänud riikide kogused moodustasid summaarselt vaid 1% antud toote impordikogusest.

Joonis 4

Kangete alkoholsete jookide impordistruktuur riigiti  
2009. aastal (% impordikogusest)



Allikas: SA

Tabel 14

## Kangete alkoholsete jookide koguseline import riigiti 2008-2009

	1000 liitrit (100%-lise alkoholina)		'09 / '08, %	Osakaal, %	
	2008	2009		2008	2009
USA	3 771	4 184	10,9	34	46
Suurbritannia	2 420	2 198	-9,2	22	24
Ukraina	468	403	-13,9	4	4
Prantsusmaa	961	346	-64,0	9	4
Soome	306	309	1,1	3	4
Venemaa	373	263	-29,5	3	3
Holland	105	195	85,3	1	2
Saksamaa	198	173	-12,4	2	2
Teised	2 472	996	-59,7	22	11
<b>Kokku</b>	<b>11 074</b>	<b>9 068</b>	<b>-18,18</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Allikas: SA

SA andmetel toodi 2009. aastal **konjakit-brändit** Eestisse 504 tuh liitrit (100%-lise alkoholina) ning seda oli 55% vähem kui 2008. aastal. Konjaki-brändi sissevedu moodustas analüüsitaval perioodil 6% kangete alkoholsete jookide mahulisest impordist. Prantsusmaa oli tavapäraselt suurimaks konjaki-brändi päritoluriigiks, kust toodi sisse 65% antud joogi kogumist. Hispaanias valmistatud brändi hõlmas 12% konjaki-brändi koguselisest impordist. Moldovas toodetud brändid moodustasid 11% ja Kreeka toodang hõlmas 5% antud jookide kogumist. Teiste riikide osakaalud olid alla 2%.

**Likööre** imporditi Eestisse 2009. aastal 413 tuh liitrit (100%-lise alkoholina), mis moodustas 4% kangete alkoholsete jookide sisseveokogusest. Likööriimport vähenes aastaga 40%. Eesti jaoks oli endiselt tähtsamaks likööride impordiriigiks Saksamaa, kelle toodang moodustas 28% selle toote impordimahust. Teisel kohal olid Irimaalt pärinevad liköörid, kust toodud kogused vähenesid aastaga 49% ning hõlmasid 24% impordi kogumist. Soomest sisse ostetud likööride kogused olid 7% suuremad kui aasta tagasi ning moodustasid 12% antud toote kogumist. Hollandis ja Tšehhis toodetud likööride impordimahud olid enam-vähem võrdsed ning hõlmasid vastavalt 10% ja 9% likööride kogumist. Itaalia päritoluga liköörid moodustasid 4% toote kogumist.

Lisaks eelnimetatud jookidele imporditi vaadeldaval perioodil Eestisse ka rummi ja džinni ning nende jookide kogused hõlmasid vastavalt 4% ja 2% kangete alkoholsete jookide sisseveetud kogustest.

USA oli viina sisseveo tõttu olulisimaks kangete alkoholsete jookide impordi päritoluriigiks, kust sisse ostetud kogused moodustasid 46% kogu tootegrupi sisseveost. Tänu viski impordile oli Suurbritannia tähtsuselt teiseks kangete alkoholsete jookide impordi päritoluriigiks, kelle

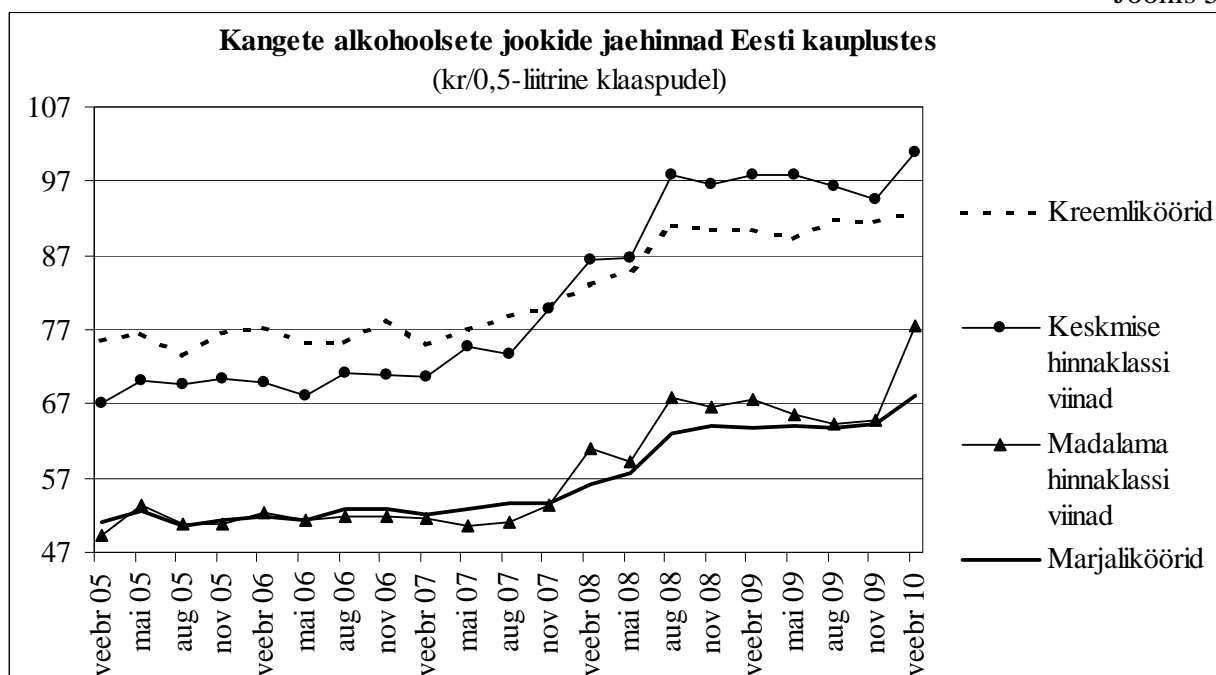
toodang hõlmas 24% nende jookide koguimpordist. Teiste riikide osatähtsus oli oluliselt väiksem, nii Soome, Ukraina kui Prantsusmaa hõlmasid võrdselt 4% sisseostetud kangete alkoholsete jookide kogusest. Ülejäänud riikide osakaalud olid veelgi väiksemad.

## Hinnad

2009. aastal tõusid populaarsemate kodumaiste viinade hinnad nii Eestis tervikuna kui Tallinnas aeglasemalt kui 2008. aastal. Eestis keskmiselt oli hinnatõus 2009. aastal 4% ja Tallinnas 5,5%. Viinad kallinesid vastavalt hinnaklassile - mida kõrgem klass, seda kiirem kasv. Madalama hinnataseme viinad olid 3% kallimad kui aasta tagasi ja seda nii Eestis tervikuna kui Tallinnas. Keskmise hinnaklassi viinade jaehinnad tõusid üle Eesti 5% ja Tallinnas 7%. Aastatagusega võrreldes kallinesid kõige kiiremini kõrgema hinnaklassi viinad ja seda nii üle Eesti kui Tallinnas ligi 10%. Kodumaiste viinade keskmine jaehind, mis on arvatud madalama ja keskmise hinnaklassi viinade keskmine hinnana, oli 2009. aastal Eestis kokku 4,4% ja pealinnas 5,5% kõrgem kui 2008. aastal. Seega kallinesid viinad peaaegu samapalju kui alkohoolsed joogid kokku (+5,5%). 2009. aastal Eestis alkoholiaktsiisi ei muudetud, 1. juulil tõsteti käibemaksu 18%-lt 20%-ni. Seega kallinesid kodumaised viinad 2009. aastal rohkem kui kõrgeenenud käibemaksu võrra. Samas teravilja hind oli enam kui neljandiku võrra madalam kui 2008. aastal, mullusest odavam oli ka importviin. Järelikult suurendasid ettevõtted (tootjad ja/või kaubandus) oma marginaale, et vähenenud müügi tingimustes oma kulusid katta.

**Likööride** hinnatõus oli 2009. aastal ligilähedaselt sama, mis alkohoolsetel jookidel keskmiselt. Liköörid kallinesid analüüsitaval aastal (eelmisega võrreldes) Eestis keskmiselt 4,7%, Tallinnas 5,8%. Viimase kuue aasta jooksul on kohalikud marjaliköörid olnud Tallinnas oda-

Joonis 5



Allikas: EKI

vamad kui Eestis keskmiselt. Teiste likööride hinnavahed on pidevalt muutunud - kord on need kallimad mujal Eestis, kord jälle pealinnas.

**Džinnide** hinnad olid 2009. aastal kõrgemad kui 2008. aastal, tõustes Eestis keskmiselt ja Tallinnas ligi 7% ning see tõus oli kiirem kui alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks.

Tabel 15

Eesti kangete alkoholsete jookide keskmised jaehinnad kauplustes  
(0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga)

	2005	2006	2007	2008	2009	Muutus '09/'08, +/- %
<b>Eestis keskmiselt</b>						
<b>Viinad (maitsestatamata)</b>	<b>60.18</b>	<b>60.95</b>	<b>63.21</b>	<b>77.72</b>	<b>81.11</b>	<b>4,4</b>
Madalam hinnaklass	51.08	51.87	51.69	63.60	65.55	3,1
Keskmine hinnaklass	69.28	70.02	74.73	91.84	96.66	5,2
Kõrgem hinnaklass	142.96	146.98	153.40	177.27	195.93	10,5
<b>Liköörid</b>	<b>72.96</b>	<b>74.06</b>	<b>76.24</b>	<b>86.48</b>	<b>90.52</b>	<b>4,7</b>
Marjaliköörid	51.46	52.26	53.11	60.23	63.98	6,2
Kanged liköörid	91.94	93.46	97.95	111.75	116.88	4,6
Kreemliköörid	75.48	76.46	77.67	87.48	90.72	3,7
<b>Džinnid</b>	<b>71.79</b>	<b>72.72</b>	<b>76.40</b>	<b>88.85</b>	<b>95.18</b>	<b>7,1</b>
<b>Tallinnas keskmiselt</b>						
<b>Viinad (maitsestatamata)</b>	<b>59.30</b>	<b>60.69</b>	<b>63.58</b>	<b>76.79</b>	<b>81.00</b>	<b>5,5</b>
Madalam hinnaklass	49.18	50.81	51.67	63.10	65.02	3,0
Keskmine hinnaklass	69.41	70.56	75.49	90.48	96.98	7,2
Kõrgem hinnaklass	144.04	148.13	153.63	179.65	197.26	9,8
<b>Liköörid</b>	<b>73.50</b>	<b>73.44</b>	<b>75.85</b>	<b>85.36</b>	<b>90.31</b>	<b>5,8</b>
Marjaliköörid	50.95	51.58	52.59	59.73	63.80	6,8
Kanged liköörid	92.63	92.28	98.12	109.49	116.40	6,3
Kreemliköörid	76.93	76.47	76.85	86.85	90.74	4,5
<b>Džinnid</b>	<b>73.33</b>	<b>73.44</b>	<b>76.95</b>	<b>88.79</b>	<b>94.82</b>	<b>6,8</b>

Allikas: EKI

Tabel 16

Kange alkoholi aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
<b>Ainult aktsiis</b>		
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	40.40	44.44
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	21.21	23.33
<b>Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga</b>		
Viin 40%, 0,5-liitrine pudel	48.48	53.33
Liköör 21%, 0,5-liitrine pudel	25.45	28.00

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

2009. aasta detsembrikuu Eesti Konjunktuuriinstituudi rahvusvaheliste hinnavaatluste kohaselt oli Tallinnas populaarsemate kohalike 0,7-liitriste klaaspudelis **viinade** jaehind 2,4% kõrgem aastatagusega võrreldes. Kõige kiiremini tõusid aastaga viinade keskmised hinnad Riias (+32%), sest Lätis tõsteti 2009. aastal nii käibemaksu 18%-lt 21%-ni kui ka alkoholi aktsiisimäärasid. Kiire viina hinnatõus oli ka Prahas (+27%), Vilniuses (+18%) ja Helsingis (+16%). Samu perioode võrreldes langesid kodumaiste populaarsete viinade keskmised jaehinnad kõige rohkem Budapestis (-43%). Teiste riikide pealinnades ei ole viina hinnad aastaga märgatavalt muutunud.

Tabel 17

Viina hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2009. aastal  
(kuu esimese nädala seisud, kroonides)

Pealinn	märts 2009	juuni 2009	sept. 2009	detsember 2009
<b>Kohalik viin 38-40%, 0,7-0,75 l klaaspudel</b>				
Tallinn	107.00	112.73	115.40	115.40
Riia	72.58	70.35	80.59	82.15
Vilnius	115.51	114.60	115.99	118.00
Varssavi	79.14	87.31	98.37	90.76
Praha	102.03	86.59	103.03	119.17
Bratislava	92.95	92.95	92.39	94.22
Budapest	108.61	94.20	74.42	70.27
Helsingi*	248.00	248.00	248.00	265.84
Berliin	79.95	79.33	75.57	77.76
Amsterdam	231.41	-	231.41	-
Stockholm*	274.16	289.54	292.89	295.72
<b>Absolut vodka 40%, maitsestatamata, 0,7 l klaaspudel</b>				
Tallinn	282.63	277.97	280.97	291.57
Riia	268.27	263.06	272.26	268.83
Vilnius	249.19	238.62	251.28	253.72
Praha	201.52	209.44	224.57	217.67
Bratislava	241.62	239.30	226.70	227.17
Helsingi*	314.50	328.58	312.93	348.92
Berliin	213.68	222.81	221.50	222.81
Amsterdam	242.37	-	242.37	-
Stockholm*	322.62	343.64	357.64	364.57

\* alkoholi kauplustes

Allikas: EKI



## Tarbimine

Kangete alkoholsete jookide siseturumaht 2009. aastal oli 18,4 mln liitrit, sellest 13,7 mln liitrit oli viina müük. Kogu siseturumüügist on maha arvestatud viina kogused (0,9 mln liitrit), mis toodeti ette ja kaubandus varus 2009. aasta lõpus ladudesse enne 1. jaanuarist 2010. aastal kehtima hakkavaid kõrgemaid aktsiisimäärasid. Kogu kangete alkoholsete jookide müük kohalikule turule vähenes 2009. aastal 16% eelneva aastaga võrreldes, sealjuures viina müük vähenes 11,5%. Analüüsitaval aastal toodeti Eestis viina 10% rohkem kui siseturul müüdi. Tervikuna oli kangete alkoholsete jookide tootmiskaht ja nende siseturu müügi kogused enam-vähem võrdsed.

**Kangeid alkoholseid jooke tarbiti Eestis 2009. aastal 10,7 liitrit elaniku kohta** (tootele märgitud alkoholi sisaldusega), sellest 8,9 liitrit moodustas viin. Tervikuna vähenes ühe Eesti

Tabel 18

Kangete alkoholsete jookide\* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>Müük ja tarbimine mln liitrites</b>						
Tootmine	15,7	16,6	20,9	17,3	18,2	4,9
Eksport****	4,1	3,5	15,7	15,8	11,8	-24,8
Import****	7,1	7,1	19,7	19,3	13,0	-32,8
Saldo aasta lõpus**	...	...	-1,0	1,0	-0,9	...
<b>Müük siseturul</b>	<b>18,7</b>	<b>20,2</b>	<b>23,9</b>	<b>21,9</b>	<b>18,4</b>	<b>-16,0</b>
Turistide kaasaostud	5,2	5,4	4,7	4,9	5,4	10,2
Turistide tarbimine Eestis	...	0,4	0,6	0,6	0,7	16,7
<b>Legaalne tarbimine***</b>	<b>13,5</b>	<b>14,4</b>	<b>18,6</b>	<b>16,4</b>	<b>12,3</b>	<b>-25,0</b>
Illegaalne tarbimine	2,4	2,1	1,45	1,8	2,0	14,9
<b>Tarbimine***</b>	<b>15,9</b>	<b>16,5</b>	<b>20,1</b>	<b>18,1</b>	<b>14,3</b>	<b>-21,2</b>
<b>Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta</b>						
<b>Müük siseturul</b>	<b>13,9</b>	<b>15,0</b>	<b>17,8</b>	<b>16,3</b>	<b>13,7</b>	<b>-16,0</b>
Turistide kaasaostud	3,9	4,0	3,5	3,7	4,0	10,2
Turistide tarbimine Eestis	...	0,3	0,4	0,5	0,5	16,7
<b>Legaalne tarbimine***</b>	<b>10,0</b>	<b>10,7</b>	<b>13,9</b>	<b>12,2</b>	<b>9,2</b>	<b>-25,0</b>
Illegaalne tarbimine (salaviin)	1,8	1,6	1,1	1,3	1,5	14,9
<b>Tarbimine***</b>	<b>11,8</b>	<b>12,3</b>	<b>15,0</b>	<b>13,5</b>	<b>10,7</b>	<b>-21,2</b>
Isevarustuse tase (%)	84	82	87	79	99	20%-punkti
Elanike arv, mln inimest	1,346	1,344	1,341	1,340	1,340	0,0

\* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

\*\* 2007. a ja 2009. a ettetoedetud kogused, mis on nende aastate siseturumüügist maha arvestatud

\*\*\* Eestis elanike tarbimine

\*\*\*\*alates 2007.a andmed ei ole andmete kogumismetoodika muutuse tõttu võrreldavad varasemate perioodidega

Allikad: SA, EKI

elaniku kangete alkoholsete jookide tarbimine 21%, sh viina tarbiti 14,5% vähem kui aasta tagasi. Tarbimise vähendamist on mõjutanud kõrgemad aktsiisimaksud ja ka elanike madalam ostujõud, ning nendes tingimustes legaalse viina asemel on rohkem tarbitud illegaalset viina.

Tabel 19

Viina\* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase  
(sisaldub kangete alk. jookide numbrites)

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>Müük ja tarbimine mln liitrites</b>						
Tootmine	12,4	13,5	16,9	14,1	15,1	7,4
Eksport****	2,8	2,2	4,0	5,	4,0	-19,0
Import****	2,2	2,2	4,2	5,4	3,6	-34,0
Saldo aasta lõpus**	...	...	-1,0	1,0	-0,9	...
<b>Müük siseturul</b>	<b>11,8</b>	<b>13,5</b>	<b>16,1</b>	<b>15,5</b>	<b>13,7</b>	<b>-11,5</b>
Turistide kaasaostud	3,1	3,2	2,7	2,9	3,3	13,8
Turistide tarbimine Eestis	...	0,3	0,4	0,4	0,5	25,0
<b>Legaalne tarbimine**</b>	<b>8,7</b>	<b>10,0</b>	<b>13,0</b>	<b>12,2</b>	<b>9,9</b>	<b>-18,7</b>
Illegaalne tarbimine	2,4	2,1	1,5	1,8	2,0	14,9
<b>Tarbimine***</b>	<b>11,1</b>	<b>12,1</b>	<b>14,5</b>	<b>14,0</b>	<b>12,0</b>	<b>-14,5</b>
<b>Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta</b>						
<b>Müük siseturul</b>	<b>8,8</b>	<b>10,0</b>	<b>12,0</b>	<b>11,6</b>	<b>10,3</b>	<b>-11,5</b>
Turistide kaasaostud	2,3	2,4	2,0	2,2	2,5	13,8
Turistide tarbimine Eestis	...	0,2	0,3	0,3	0,4	25,0
<b>Legaalne tarbimine***</b>	<b>6,5</b>	<b>7,4</b>	<b>9,7</b>	<b>9,1</b>	<b>7,4</b>	<b>-18,7</b>
Illegaalne tarbimine (salaviin)	1,8	1,6	1,1	1,3	1,5	14,9
<b>Tarbimine***</b>	<b>8,3</b>	<b>9,0</b>	<b>10,8</b>	<b>10,4</b>	<b>8,9</b>	<b>-14,5</b>
Isevarustatuse tase (%)	105	100	105	91	110	19%-punkti
Elanike arv, mln in.	1,346	1,344	1,341	1,340	1,340	0,0

\* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

\*\* 2007. a ja 2009. a ettetoodetud kogused, mis on nende aastate siseturumüügist maha arvestatud

\*\*\* Eestis elanike tarbimine

\*\*\*\* alates 2007.a andmed ei ole andmete kogumismetoodika muutuse tõttu võrreldavad varasemate perioodidega

Allikad: SA, EKI

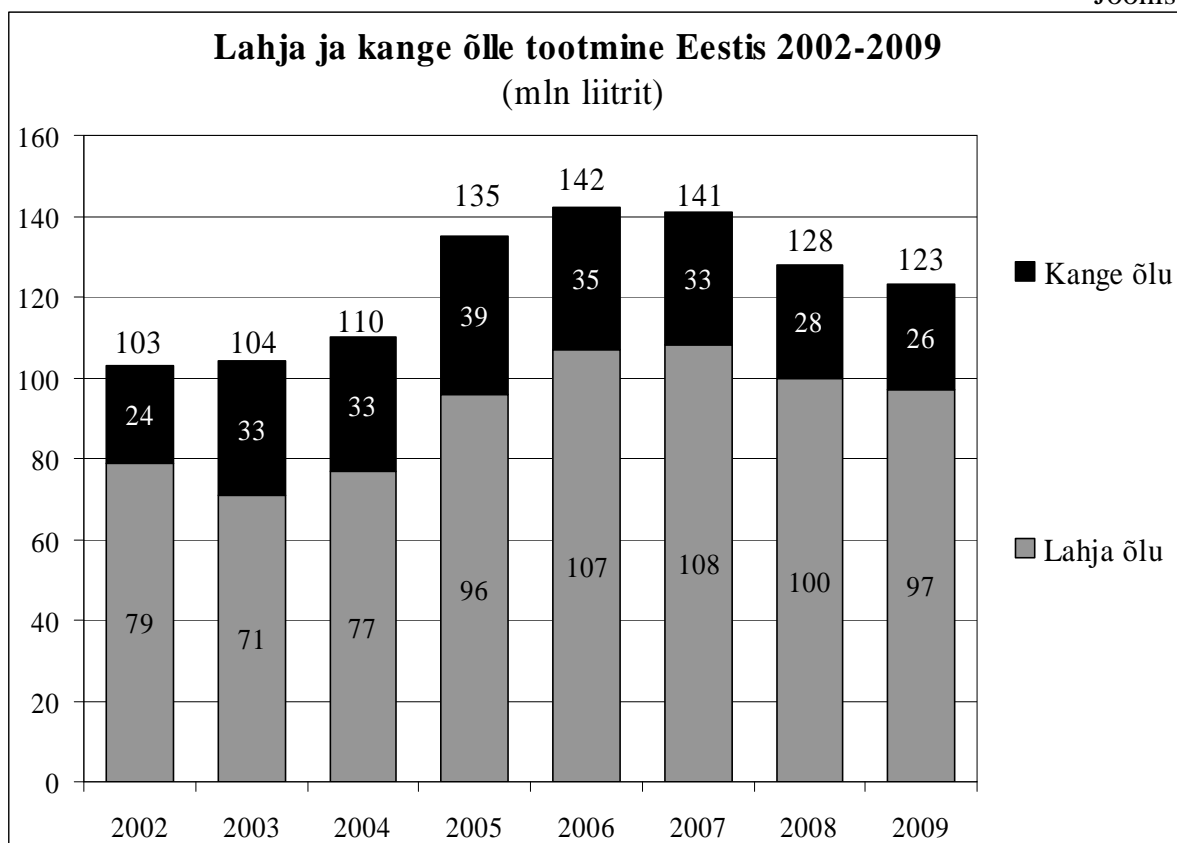
# ÕLU

## Tootmine

Statistikaameti andmetel toodeti Eestis 2009. aastal 123 mln liitrit õlut, mida oli 3,2% vähem kui eelneval aastal. Vaadelaval perioodil kahanes nii lahja kui kange õlle tootmine, vastavalt 3% ja 1%, samas õllede tootmise proportsioonid ei ole oluliselt muutunud. Lahja õlle (alk. sisaldus alla 6%) osakaal kogutoodangus oli 78% (2008.a 79%) ja kange õlu hõlmas sellest 22% (2008.a 21%). Ettevõtete andmetel vähenes analüüsitaval aastal Eesti õlle müük siseturule 7%, kusjuures lahjade õllede müük vähenes aeglasemas tempos (-5,5%) kui kangete õllede müük (-10%). Languse põhjuseks oli AS Saku Õlletehase väiksem müügiimaht, samal ajal AS A. Le Coq toodete müük püsis eelmise aasta tasemel. 2009. aastal õlle ekspordikogused suurenesid mullusega võrreldes rohkem kui neljandiku võrra, seetõttu kodumaisel turul realiseeritud õllekoguse osakaal kogutoodangus vähenes 85%-ni (2008.a 89%).

Nagu varemgi, olid suurimateks õlletootjateks Eestis AS A. Le Coq ja AS Saku Õlletehas, kusjuures nende summeeritud osatähtsus tootmises oli sama mis aasta tagasi (88%).

Joonis 6



Allikas: EKI (hinnanguline)

2009. aastal liikus õlleturu liidrite tootmine erineval trendil - AS Saku Õlletehase tootmiskaht langes ja AS A. Le Coq suutis seda veidi suurendada. Sellega oli AS A. Le Coq Eesti suurim õlletootja.

## Väliskaubandus

2009. aastal eksporditi õlut Eestist 26,2 mln liitrit 208 mln krooni eest ja imporditi 19,2 mln liitrit 186 mln krooni eest. Seega oli õlle väliskaubandusbilanss analüüsitaval aastal positiivne. Õlle ekspordikogus suurenes aastaga rohkem kui neljandiku võrra, lisaks sellele tõusid ka ekspordihinnad (+5%) ning nende mõjul ekspordikäive suurenes kolmandiku võrra aastatagusega võrreldes.

Nagu varemgi olid tähtsamateks Eesti õlle eksporditurudeks Läti ja Leedu, kusjuures Läti viidud mahud kasvasid aastaga 3% ning hõlmasid 34% Eestist väljaveetud õllekogusest. Seevastu õlle müük Leetu vähenes 7% ning moodustas neljandiku antud toote müügist välisturule (2008.a 33%). Soome väljaveetud kogus oli 22% suurem kui aasta tagasi, kuid Soome osatähtsus õlle ekspordi sihtriikide seas oli praktiliselt sama mis aasta tagasi (2009.a 22%; 2008.a 23%). Analüüsitaval aastal suurenes oluliselt õlle eksport Rootsi, kui 2008. aastal müüdi sinna vaid 10 tuh liitrit õlut, siis vaadeldaval aastal 4,2 mln liitrit, mis kattis 16% õlle kogu ekspordimahust.

Tabel 20

Õlle rahaline kogueksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Eksport	6.18	7.58	7.94	150,1	156,6	207,9	32,7
Import	9.00	10.34	9.69	151,2	162,3	185,7	14,4

Allikas: SA

Tabel 21

Õlletoodang, põhieksporti ja -impordi kogused 2007-2009 (tuh liitrit)

	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
Toodang	141 270	127 542	123 431	-3,2
Eksport	24 298	20 678	26 174	26,6
Import	16 798	15 699	19 156	22,0

Allikas: SA

Tabel 22

Õlle koguseline eksport riigiti 2008-2009. aastal

	1000 liitrit		'09/'08, +/- %	Osakaal, %	
	2008	2009		2008	2009
Läti	8 743	8 982	2,7	42	34
Leedu	6 735	6 272	-6,9	33	24
Soome	4 666	5 703	22,2	23	22
Rootsi	10	4 158	412 korda	0	16
Teised	0,5	1 058	2 korda	2	4
<b>Kokku</b>	<b>20 678</b>	<b>26 174</b>	<b>26,6</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Allikas: SA

Statistikaameti andmetel oli õlle impordikäive 2009. aastal 14% suurem 2008. aastaga võrreldes. Kasv on saavutatud suuremate impordikoguste arvel (+22%), sest impordihinnad olid 6,3% mullusest madalamad. Nagu varemgi veeti Eestisse enim õlut sisse Soomest (26% õlle koguimpordist), sealjuures Soome õlle sisseostetud kogused olid 2009. aastal 9% väiksemad kui eelmisel aastal. Samas Venemaalt imporditud kogused suurenesid sama palju ning hõlmasid 15% õlle koguselisest impordist. Mitmeski teisest riigist imporditud õllekogused suurenesid väga kiires tempos, nii kasvas õlle sisseost Lätist, Leedust ja Saksamaalt üle kahe korra, erandiks oli Holland, kelle toodangu sissevedu suurenes vaid 2%. Nende riikide osakaalud välisurumüügis jäid vahemiku 7%-st kuni 13%-ni.

Tabel 23

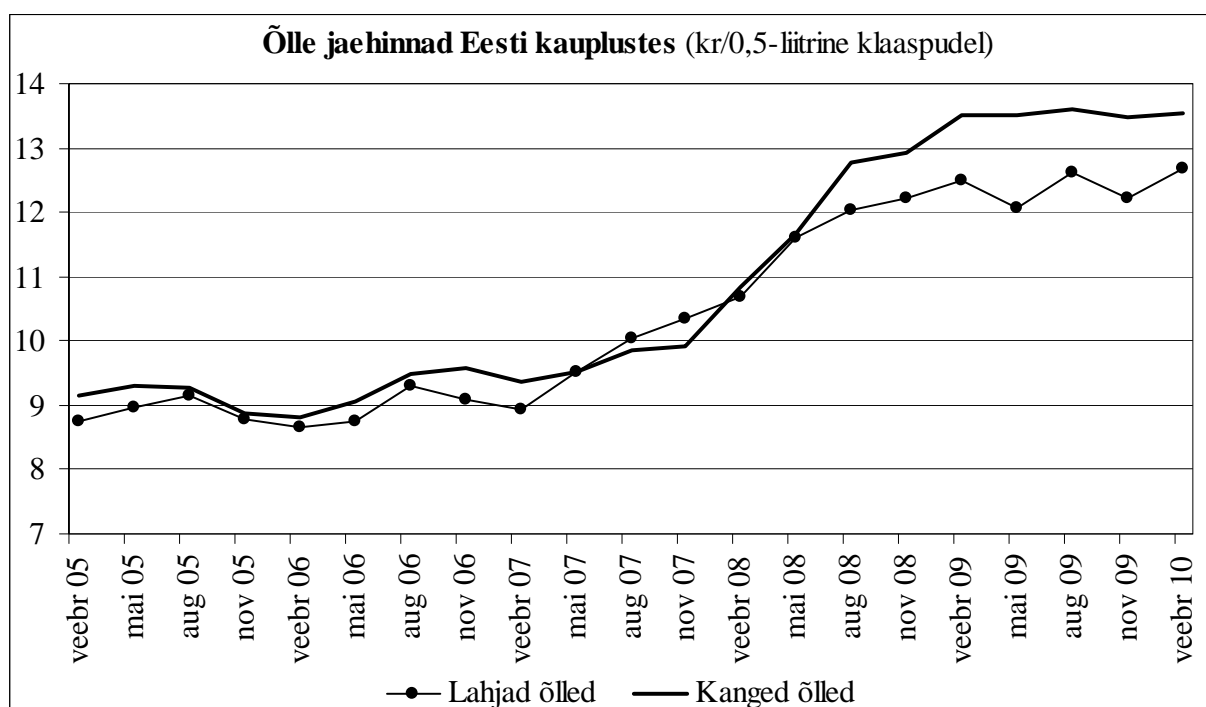
Õlle koguseline import riigiti 2008-2009. aastal

	1000 liitrit		'09/'08, +/- %	Osakaal, %	
	2008	2009		2008	2009
Soome	4 582	5 005	-9,2	29	26
Venemaa	2 679	2 912	8,7	17	15
Läti	1 019	2 432	2,4 korda	7	13
Holland	1 608	1 642	2,2	10	9
Leedu	637	1 420	2,3 korda	4	7
Saksamaa	521	1 264	2,4 korda	3	7
Teised	4 653	4 480	-3,7	30	23
<b>Kokku</b>	<b>15 699</b>	<b>19 156</b>	<b>22,0</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Allikas: SA

## Hinnad

Vaatamata tooraine odavnemisele (linnaste impordihind oli 6,6% madalam kui 2008. aastal) 2009. aastal õlle jaehinna tõus jätkus. Kodumaise õlle hinnad tõusid kauplustes aastaga 9%, kusjuures lahja õlu kallinemine oli aeglasem (6%), kange õlle hinnad tõusid 12%. Seega õlle hinnatõus oli kiirem kui alkoholsete jookide kallinemine keskmiselt (alkohoolsete jookide THI +5,5%). Suurel määral on selline hinnatõus seotud ettevõtete (tootjad ja/või kaubandus) poolse hinnalisaga ja vähemal määral 2%-lise käibemaksu tõstmisega alates 2009. aasta 1. juulist. Tallinna kauplustes oli õlle hinnatõus kiirem kui mujal Eestis (+12%), kusjuures lahja õlu kallines pealinnas aastaga 8% ja kange õlu 15%. Õlle jaehind Tallinnas oli 2% kõrgem kui mujal Eestis.



Allikas: EKI

Tabel 24

Eesti õlle keskmised jaehinnad kauplustes  
(0,5-liitrise üksiku klaaspudeli hind kroonides koos taara hinna ja käibemaksuga)

	2005	2006	2007	2008	2009	Muutus '09/'08, +/- %
<b>Eestis keskmiselt</b>	<b>9.03</b>	<b>9.09</b>	<b>9.69</b>	<b>11.84</b>	<b>12.94</b>	<b>9,3</b>
Lahja õlu <6%	8.92	8.95	9.72	11.64	12.36	6,2
Kange õlu >6%	9.14	9.23	9.66	12.05	13.52	12,2
<b>Tallinnas keskmiselt</b>	<b>9.03</b>	<b>8.95</b>	<b>9.78</b>	<b>11.86</b>	<b>13.24</b>	<b>11,6</b>
Lahja õlu <6%	9.10	8.88	9.92	11.69	12.66	8,3
Kange õlu >6%	8.97	9.02	9.65	12.03	13.82	14,9

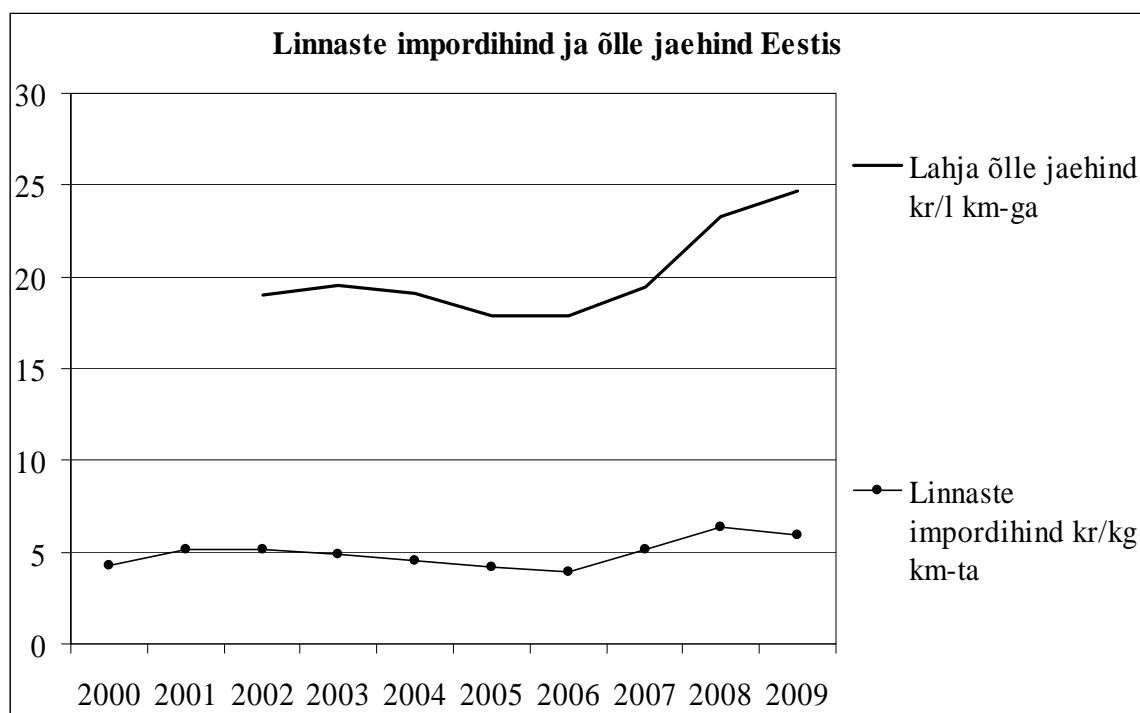
Allikas: EKI

Tabel 25

Õlle aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
<b>Ainult aktsiis</b>		
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	1.77	1.95
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	3.08	3.39
<b>Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga</b>		
Õlu 4,6%, 0,5-liitrine pudel	2.12	2.34
Õlu 8,0%, 0,5-liitrine pudel	3.70	4.07

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused



Allikad: EKI, SA

Tabel 26

Õlle hinnad Euroopa pealinnade supermarketites 2009. aastal  
(kuu esimese nädala seisud, kr km-ga)

Pealinn	Kohalik hele õlu, 4,3-4,7%, 0,5 l üksik klaaspudel koos taara hinnaga			
	märts 2009	juuni 2009	sept 2009	dets 2009
Tallinn	12.66	12.57	12.73	12.50
Riia	10.02	10.02	10.91	10.46
Vilnius	9.24	8.83	9.05	9.02
Varssavi	7.81	7.49	9.32	9.28
Praha	6.21	5.39	6.81	6.32
Bratislava	7.62	7.72	7.18	6.46
Budapest	8.39	9.51	7.26	6.28
Helsingi	26.68	28.45	28.45	29.87
Berliin	11.73	12.02	11.92	11.92
Amsterdam	12.34	-	11.89	-
Stockholm	11.77	13.01	13.72	13.93

Allikas: EKI

EKI rahvusvahelise hinnavaatluse kohaselt oli 2009. aasta lõpus populaarsemate õllede keskmine hind Tallinnas üheteistkümnelt EL pealinnaga võrreldes üks kõrgemaid. Analoogselt eelmiste aastatega olid ka 2009. aastal erandiks kõrge aktsiisimaksuga Helsingi, kus õlu oli 2,4 korda kallim kui Eesti pealinnas ja Stockholm, kus õlle hind ületas Tallinna hinda 11%. Aastaga on õlle hinnad tõusnud ka Riias ja Helsingis ja seda peaaegu võrdsesti ligi 6%. Berliinis oli hinnatõus märksa väiksem (+1,6%). 2008. aasta lõpuga võrreldes mitmes pealinnas õlled odavnesid - Budapestis 26%, Bratislavas 12%, Prahas 3%.

## Tarbimine

Vaadeldaval aastal ulatus õlle siseturumaht Eestis 116 mln liitrini, mis oli 5% väiksem kui 2008. aastal. Samal ajal viisid turistid Eestist kaasa 15% enam õlut kui eelneval aastal, mistõttu Eestis tarbitud kogused vähenesid veidi enam kui siseturumüük. Kokku viisid turistid 2009. aastal Eestist kaasa hinnanguliselt 12 mln liitrit ja kohapeal tarbisid 8 mln liitrit õlut. Kui need kogused arvestada maha siseturumüügist, siis võib öelda, et Eesti elanikud tarbisid 2008. aastal kokku 96 mln liitrit õlut, seega **ühe elaniku kohta tarbisid eestimaalased 2009. aastal õlut 71,9 liitrit** (tootel märgitud kangusega), mida oli 5,7 liitrit ehk 7% vähem kui aasta tagasi.

Õlle isevarustuse tase oli 2009. aastal 106%, mis näitab, et Eestis toodeti õlut jätkuvalt rohkem kui tarbiti.

Tabel 27

### Õlle\* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>Müük ja tarbimine mln liitrites</b>						
Tootmine	135,2	141,8	141,3	127,5	123,4	-3,2
Eksport	23,1	21,0	24,3	20,7	26,2	26,6
Import	13,5	13,6	16,8	15,7	19,2	22,3
<b>Müük siseturul</b>	<b>125,6</b>	<b>134,4</b>	<b>133,8</b>	<b>122,5</b>	<b>116,4</b>	<b>-5,0</b>
Turistide kaasaostud	23,0	19,0	15,0	10,5	12,1	15,2
Turistide tarbimine Eestis	...	10,1	10,6	8,0	8,0	0,0
<b>Tarbimine**</b>	<b>102,6</b>	<b>105,3</b>	<b>108,2</b>	<b>104,0</b>	<b>96,3</b>	<b>-7,4</b>
<b>Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta</b>						
<b>Müük siseturul</b>	<b>93,2</b>	<b>100,0</b>	<b>99,8</b>	<b>91,4</b>	<b>86,9</b>	-5,0
Turistide kaasaostud	17,1	14,1	11,2	7,84	9,03	15,2
Turistide tarbimine Eestis	...	7,5	7,9	6,0	6,0	0,0
<b>Tarbimine**</b>	<b>76,2</b>	<b>78,3</b>	<b>80,7</b>	<b>77,6</b>	<b>71,9</b>	<b>-7,4</b>
Isevarustatuse tase (%)	108	106	106	104	106	2%-punkti
Elanike arv, mln in.	1,346	1,344	1,341	1,340	1,340	0,0

\* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

\*\*Eesti elanike tarbimine

\*\*\*muutuse arvutuse aluseks on andmed tuh liitrites

Allikad: SA, EKI



## **4. LAHJAD ALKOHOLSED JOOGID**

### **Tootmine**

Alates 2009. aasta II poolaastast on lahjade alkoholsete jookide grupis toimunud muutused, mis on seotud nende jookide retseptuuri muutmisega osades ettevõtetes. Lahjade segatud piiritusjookide tootmise asemel mindi üle teisele toorainele (mitte piiritus), mistõttu nende jookide tootmine 2009. aastal vähenes oluliselt. Uued lahjad alkoholised joogid kuuluvad kääritatud jookide gruppi ning seetõttu nende jookide tootmismahd suurenes märgatavalt. Statistikaameti ja EKI andmed lahjade alkoholsete jookide tootmismahu kohta on veidi erinevad. Järgnevas analüüsis on kasutatud EKI-le tootjate poolt edastatud andmeid. Nende kohaselt vähenes lahjade alkoholsete jookide toodang Eestis 2009. aastal kokku ligi 25% eelneva aastaga võrreldes. Kokku toodeti neid jooke 21,8 mln liitrit, millest 17,5 mln liitrit olid kääritatud joogid ja vaid 4,3 mln liitrit oli lahjasid segatud piiritusjooke. Viimaste tootmine vähenes aastaga 70,4%, seevastu kääritatud jookide toodangu maht oli 22% suurem kui aasta tagasi, kasv toimus uute jookide arvel. Seevastu traditsiooniliste kääritatud jookide (siidri ning puuvilja- ja marjaveinide) tootmine vähenes, sealhulgas siidritoodang kahanes enam kui neljandiku võrra, puuvilja- ja marjaveine 13% mullusest vähem.

Tabel 28

Lahjade alkoholsete jookide toodang 2007-2009 (mln liitrit)

	2007	2008	2009	'09/'08, +/-%
<b>Kokku lahjad alkoholised joogid, SA</b>	<b>40,2</b>	<b>28,1</b>	<b>21,4</b>	<b>-23,7</b>
<b>Kokku lahjad alkoholised joogid, EKI</b>	<b>40,2</b>	<b>28,9</b>	<b>21,8</b>	<b>-24,5</b>
sh EKI hinnangul lahjad segatud piiritusjoogid	22,0	14,5	4,3	-70,4
kääritatud joogid	18,2	14,4	17,5	21,9
sh puuvilja- ja marjaveinid	5,4	4,3	3,7	-13,0
siider jt kääritatud joogid	12,8	10,1	13,8	36,6

Allikad: SA, EKI

Tähtsaimateks lahjade segatud piiritusjookide tootjateks Eestis olid endiselt AS A. Le Coq ja AS Saku Õlletehas. Nii suuremate kui ka kõikide teiste ettevõtete nende jookide toodangu maht 2009. aastal vähenes oluliselt.

**Puuvilja- ja marjaveine** toodeti Statistikaameti andmetel 2009. aastal Eestis kokku 3,6 mln liitrit ning see kogus oli 13% väiksem kui eelneval aastal (2008.a 4,3 mln l). Traditsiooniliselt toodeti Eestis 2009. aastal nii naturaalseid kui kangendatud marjaveine ning nende tootmise proportsioonid ei ole oluliselt muutunud. Analüüsitaval aastal oli 97% (2008.a 96%) Eestis toodetud veinist kääritamismeetodil saadud naturaalne vein ja ülejäänud olid kangendatud veinid. 2009. aastal vähenes märgatavalt mõlema veinitüübi tootmine - naturaalseid veine toodeti 12% ja kangendatud veine 45% aastatagusest vähem.

Eestis toodetakse jätkuvalt kahte tüüpi naturaalseid veine – lauaveine ja siidritootmises toorainena kasutatavaid veine. Kuna siidritoodang Eestis vähenes, siis väiksem oli ka siidri toor-

aineks kasutatavate veinide tootmiskaht (-5%). Siidritootmises kasutatava puuvilja- ja marjaveini osakaal veinide kogutoodangus suurenes Eestis 2008. aasta 72%-lt 2009. aastal 78%-ni. Olulisim siidri toorainena kasutatavate veinide tootja Eestis oli AS Linda Nektar, kusjuures ettevõtte toodangu kaht liikus 2009. aastal langustrendil. Seevastu AS Viru Joogid suurendas nende veinide tootmist ning püsis tootjate pingereas teisel kohal.

Naturaalsete veinide toodangu mahud kahanesid suuremal osal ettevõtetel. AS Linda Nektar, tootes üle poole kodumaistest puuvilja- ja marjaveinidest, püsis ka selles tootegrupis esikohal Eestis. Liidriks järgnes AS Viru Joogid, kelle nii tootmiskaht kui osatähtsus tootmises olid suuremad kui aasta tagasi. Tõusutrendil liikus ka AS-i Põltsamaa Felix lauaveini tootmine. Seevastu AS-i Võhu Vein ja AS-i Valtu Vein tootmine kahanes. Kõige kiiremas tempos suurenes aga AS-i Liiwi Heliis toodangu kaht, kuid need kogused olid teiste tootjatega võrreldes veel äärmiselt väikesed ja ettevõtte osakaal tootjate pingereas väga väike. Suuremateks kangendatud veinide tootjateks olid AS Võhu Vein ja AS Valtu Vein, kusjuures esimesel ettevõttel mahud aasaga suurenesid ja teisel oluliselt vähenesid. Kolmandaks kangendatud veinide tootjaks oli AS Liiwi Heliis, kuid tema toodang oli märgatavalt väiksem.

**Siidreid ja teisi kääritatud lahjasid alkoholiseid jooke** toodeti Eestis 2009. aastal kokku 13,8 mln liitrit ning seda oli ligi 37% rohkem mullusega võrreldes. Siidritoodangu languse põhjuseks on ligi ¾ võrra väiksem Eesti tootjate müük välisurule, seevastu müük siseturule oli 5% suurem kui eelmisel aastal. 2009. aastal müüdi Eesti siidritoodangust valdav osa kohalikul turul (2009.a 83%; 2008.a 57%).

2009. aastal oli jätkuvalt siidritootmise esinumbriks Eestis AS A. Le Coq, sealjuures liidril toodangu kaht vähenes, kuid müük siseturule oli suurem kui aasta tagasi. AS Saku Õlletehas püsis siidritootjate pingereas teisel positsioonil. Selle ettevõtte nii tootmiskaht kui müük kohalikule turule vähenes eelmise aastaga võrreldes. Kahe juhtiva tootja summeeritud osakaal Eesti siidritoodangus oli sama, mis aasta tagasi (93%). Kahanes ka AS Viru Joogid siidritootmine, kuid osakaal kogutoodangus ei ole aastaga muutunud.

**Teiste lahjade kääritatud jookide** tootmist, mis põhiliselt asendas segatud piiritusjookide tootmist, alustati 2009. aasta keskel. Kuna nende jookide tootjaid oli teadaolevalt vaid kaks, siis eraldi nende jookide tootmiskahtusid avaldada ei saa, need liideti käesolevas töös siidritoodangule. Nimetatud jookide suurimaks tootjaks on AS A. Le Coq, kuid neid jooke toodab ka AS Saku Õlletehas.

## **Väliskaubandus**

2009. aastal langes lahjade alkoholsete jookide rahaline eksport 130 mln kroonini (2008.a 142 mln kr) ja rahaline import 291 mln kroonini (2008.a 319 mln kr). Seega nende jookide väliskaubakäibe saldo oli jätkuvalt negatiivne. Seoses segatud piiritusjookide tootmise tehnoloogia muutmisega nende jookide rahaline eksport vähenes aastaga 91%, seevastu kääritatud

jookide ekspordikäive oli 77% mullusest suurem. Viimastest jookidest 22% andis puuvilja-marjaveinide käive, ülejäänud oli siidrite ja lahjade kääritatud jookide ekspordikäive.

Lahjasid alkoholiseid jooke eksporditi 2009. aastal 10,6 mln liitrit, mida oli 22% vähem kui eelneval aastal. Analoogselt käibega suurenes kiire tempos ka kääritatud jookide koguseline eksport (+38%) ja seda uute lahjade kääritatud jookide arvel. Tõusutrendil oli ka puuvilja-marjaveinide väljavedu, samal ajal vähenes oluliselt siidri eksport (-60%). Segatud piiritusjooke müüdi 2009. aastal Eestist välja vaid 0,5 mln liitrit (2008.a 6,3 mln liitrit).

Tabel 29

Lahjade alkoholsete jookide rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007	2008	2009	2007	2008*	2009	'09/'08 +/- %
<b>Eksport</b>							
Kokku	<b>7.86</b>	<b>10.46</b>	<b>12.33</b>	<b>165,0</b>	<b>142,1</b>	<b>130,2</b>	<b>-8,4</b>
sh segatud piiritusjoogid	8.60	11.51	13.63	86,0	72,4	6,8	-90,6
kääritatud joogid	7.20	9.55	12,27	79,0	69,7	123,4	77,0
sh puuvilja- ja marjaveinid	7.72	10.09	9,92	25,8	19,5	27,6	41,5
siider jt lahjad kääritatud joogid	6.98	9.36	13.17	40,7	50,2	95,7	90,6
<b>Import</b>							
Kokku	<b>11.29</b>	<b>11.44</b>	<b>10.78</b>	<b>291,4</b>	<b>319,0</b>	<b>290,7</b>	<b>-9,0</b>
sh segatud piiritusjoogid	10.51	10.47	9.39	195,7	208,2	137,5	-34,0
kääritatud joogid	13.28	13.60	12.47	95,7	110,8	153,2	38,3
sh puuvilja- ja marjaveinid	13,04	13,25	12,05	57,9	65,2	68,8	5,5
siider jt lahjad kääritatud joogid	13.66	14.47	12.84	-11,3	45,6	84,4	85,1

\*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

**Segatud piiritusjookide** müügiga teeniti 6,8 mln krooni ning eksporditud kogus oli vaid 0,5 mln liitrit. Neid jooke toodeti 2009. aasta I poolaastal, edaspidi asendus toorainena kasutatav piiritus teise toorainega ja need joogid klassifitseerusid kääritatud jookideks.

**Kääritatud jookide** ekspordiga teeniti 2009. aastal 123 mln krooni (2008.a 70 mln kr), millest ligi 28 mln krooni puuvilja- marjaveinide ekspordikäive ja ligi 96 mln krooni oli lahjade kääritatud jookide ja siidri väljamüük. Kääritatud jookide mahuline eksport ulatus 10,1 mln liitrini ning seda oli 22% vähem kui eelneval aastal. Kääritatud jookide koguselisest ekspordist oli 2,8 mln puuvilja- marjaveine ning 7,3 mln liitrit lahjasid kääritatud jooke ja siidrit.

Lahjade alkoholsete jookide põhieksporti- ja -impordikogused  
2007-2009 (tuh liitrit)

	2007	2008*	2009	2009/2008, +/- %
<b>Eksport</b>				
Kokku	<b>20 992</b>	<b>13 589</b>	<b>10 560</b>	<b>-22,3</b>
sh segatud piiritusjoogid	10 030	6 297	0,499	-99,9
kääritatud joogid	10 962	7 292	10 061	38,0
sh puuvilja- ja marjaveinid	3 341	1 933	2 793	44,5
siider jt lahjad kääritatud joogid	7 621	5 359	7 268	35,6
<b>Import</b>				
Kokku	<b>25 822</b>	<b>27 881</b>	<b>26 969</b>	<b>-3,3</b>
sh segatud piiritusjoogid	18 618	19 806	14 683	-25,9
kääritatud joogid	7 204	8 075	12 286	52,1
sh puuvilja- ja marjaveinid	4 439	4 924	5 714	16,0
siider jt lahjad kääritatud joogid	2 765	3 151	6 572	2,1 korda

\*SA andmed korrigeeritud

Allikas: SA

2009. aastal ulatus lahjade alkoholsete jookide impordikäive Eestis 291 mln kroonini. Kokku veeti sisse sel perioodil Eestisse 27 mln liitrit lahjasid alkoholseid jooke ning andmed näitavad, et segatud piiritusjookide ja kääritatud jookide kogused olid ligilähedased, moodustades vastavalt 54% ja 46% selle tootegrupi impordikogusest.

Vaadeldaval aastal imporditi **lahjasid segatud piiritusjooke** Eestisse 14,7 mln liitrit 138 mln krooni eest. Nende jookide rahaline import vähenes rohkem kui kolmandiku võrra ja kogused olid 26% mullusest väiksemad.

**Kääritatud lahjasid alkoholseid jooke** imporditi Eestisse 2009. aastal 12,3 mln liitrit, millele kulutati 153 mln krooni. Kääritatud jookide impordikäive oli mullusest 38% suurem ja sisseostetud kogus kasvas 52%. Põhiliselt toimus kasv selles tootegrupis lahjade kääritatud alkoholsete jookide impordi suurenemise tõttu.

## Hinnad

2008. aastal kallines kodumaine **siider** Eesti kauplustes seoses kaks korda tõusnud aktsiisi määraga ning ka ettevõtete (tootjad, kaubandus) poolse hinnalisa tõusuga ligikaudu 16%. Peale suvist hinnatõusu kohandati siidri hindu veidi allapoole vastavalt toimunud turumu-

tustele. 2009. aastal kõikus siidri hind 36-37 kr/1,5 l vahel, kuid aasta keskmine hind näitas kerget tõusu - siider kallines Eestis keskmiselt 1,5% ja Tallinnas 2%. Endiselt oli Tallinnas kodumaise siidri hinnatase kõrgem kui Eestis keskmiselt. Kodumaiste siidrite jaehinnad tõusid aastaga oluliselt vähem kui alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks (+5,5%). Siidrite hind tõusis enam-vähem vaid käibemaksu tõusu võrra.

Kodumaised **marja- ja puuviljaveinid** kallinesid aastaga Eesti kauplustes rohkem kui siidrid. Üle Eesti oli hinnatõus 4% ja Tallinnas 6%. Kui varasematel aastatel olid marjaveinid Tallinnas kallimad kui mujal Eestis, siis 2008. aastast alates (hinnatõusude tulemusel) muutus hinna vahe vastupidiseks.

Tabel 31

Kodumaiste siidri ja marjaveinide keskmised jaehinnad kauplustes (kroonides)

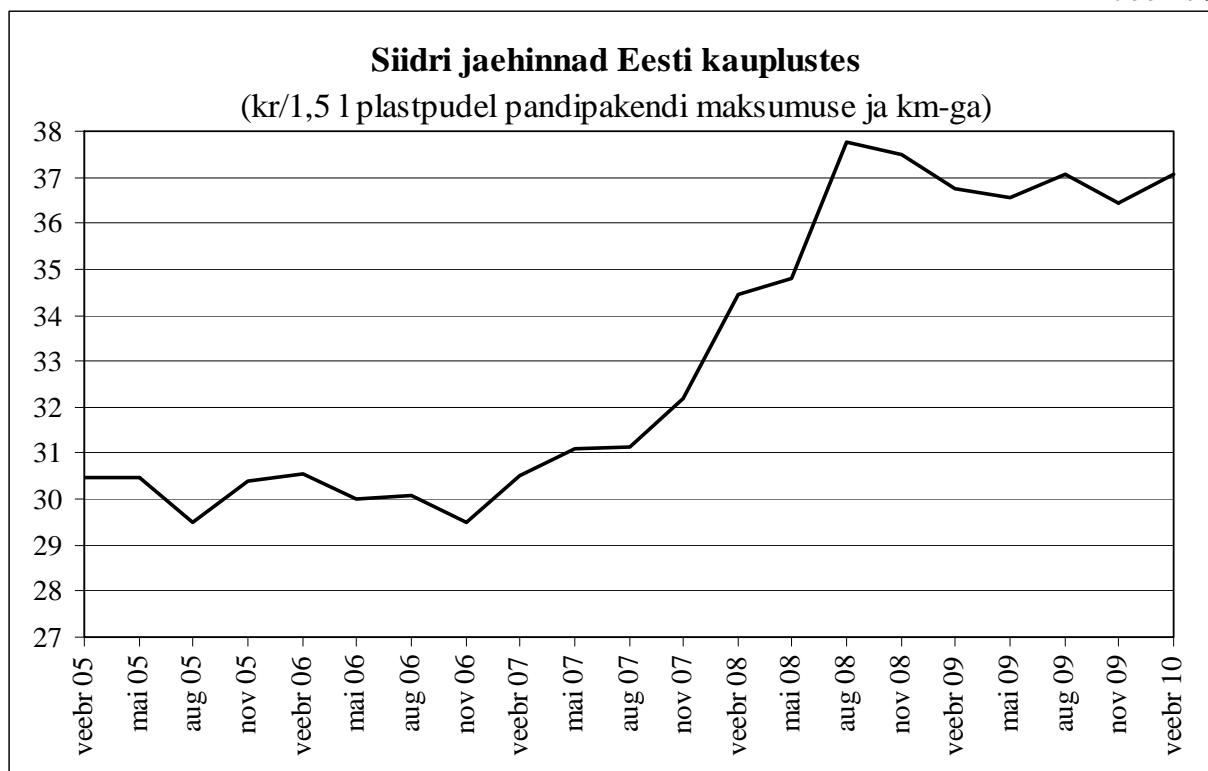
	2005	2006	2007	2008	2009	Muutus '09/'08,%
<b>Siider*</b>						
Eestis keskmiselt	30.20	30.03	31.23	36.13	36.69	1,6
Tallinnas keskmiselt	29.91	29.48	31.13	36.36	37.09	2,0
<b>Marjaveinid**</b>						
Eestis keskmiselt	29.61	30.37	32.81	40.02	41.67	4,1
Tallinnas keskmiselt	30.90	31.08	33.20	38.63	40.91	5,9

\* 1,5-liitrise plastpudeli hind kroonides koos taara hinna ja käibemaksuga

\*\* 0,5-liitrise klaaspudeli hind kroonides koos käibemaksuga

Allikas: EKI

Joonis 9



Allikas: EKI

## Siidri ja marjaveini aktsiis (kroonides)

	Enne 01.01.2010	Alates 01.01.2010
<b>Ainult aktsiis</b>		
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	6.77	7.45
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	5.20	5.20
<b>Aktsiis koos aktsiisilt makstava käibemaksuga</b>		
Siider 4,6%, 1,5-liitrine pudel	7.98	8.94
Marjavein, 0,5-liitrine pudel	6.14	6.14

Allikas: Maksu- ja Tolliameti andmed, EKI arvutused

## Tarbimine

Lahjade alkoholsete jookide **siseturu maht** vähenes 2009. aastal eelmise aastaga võrreldes. Kokku müüdi neid jooke Eesti turul 34 mln liitrit, millest 18 mln liitrit oli segatud piiritusjookid ja 16 mln liitrit kääritatud joogid. Segatud piiritusjookide müük liikus langustrendil, bilansimeetodil arvatud siidri turumaht suurenes veidi.

Vastavalt EKI hinnangutele siseturul müüdnud lahjadest alkoholsetest jookidest ostsid turistid 2009. aastal Eestist kaasa 7,9 mln liitrit ning sellele lisandus 2,0 mln liitrit kohapeal tarbitud joodud lahjasid alkoholseid jooke. Seega jäi Eesti turul tarbimiseks neid jooke kokku 24,5 mln liitrit, mida oli 22,4% vähem kui eelmisel aastal.

Kokku **tarbiti Eestis lahjasid alkoholseid jooke 2009. aastal 18,3 liitrit ühe elaniku kohta** (tootele märgitud kangusega). Sellest kogusest 10,6 liitrit olid segatud piiritusjookid ja 7,7 liitrit kääritatud joogid, viimaste hulgas oli 3,0 liitrit siidrit. Eeltoodud mahtudest on maha arvatud turistide poolt kaasaostetud ja ka turistide poolt Eestis tarbitud kogused, mis olid vastavalt 5,9 ja 1,5 liitrit ühe elaniku kohta. Andmetest võib järeldada, et lahjade alkoholsete jookide populaarsus eestimaalaste seas on märgatavalt vähenenud, sest neid tarbiti 22,4% vähem kui aasta tagasi (2008.a 23,6 liitrit ühe elaniku kohta). Oma mõju on nende jookide tarbimise vähenemisele kindlasti avaldanud ka majandussurutis, mis on vähendanud Eesti elanike ostujõudu.

Tootmismahdade langus alandas ka lahjade alkoholsete jookide **isevarustatuse taset**, mis 2009. aastal vähenes 55%-ni (2008.a 64%). Sealjuures oli lahjade segatud piiritusjookide isevarustatuse tase vaid 23% ja kääritatud jookide puhul 92% (sh siidrid 90%).

Tabel 33

Lahjade alkoholsete jookide\* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>Müük ja tarbimine mln liitrites</b>						
Tootmine**	27,5	36,1	36,6	25,8	18,9	-26,8
Eksport	16,5	18,9	21,0	13,6	10,6	-22,1
Import	22,2	22,5	25,8	27,9	26,1	-6,4
<b>Müük siseturul</b>	<b>33,2</b>	<b>39,7</b>	<b>41,4</b>	<b>40,1</b>	<b>34,4</b>	<b>-14,2</b>
Turistide kaasaostud	4,3	6,1	5,5	6,5	7,9	21,5
Turistide tarbimine Eestis	...	1,26	2,24	2,0	2,0	0,0
<b>Tarbimine***</b>	<b>28,9</b>	<b>32,4</b>	<b>33,7</b>	<b>31,6</b>	<b>24,5</b>	<b>-22,4</b>
<b>Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta</b>						
<b>Müük siseturul</b>	<b>24,7</b>	<b>29,5</b>	<b>30,9</b>	<b>29,9</b>	<b>25,7</b>	<b>-14,2</b>
Turistide kaasaostud	3,2	4,5	4,1	4,85	5,9	21,5
Turistide tarbimine Eestis	...	0,9	1,7	1,5	1,5	0,0
<b>Tarbimine***</b>	<b>21,5</b>	<b>24,1</b>	<b>25,1</b>	<b>23,6</b>	<b>18,3</b>	<b>-22,4</b>
Isevarustatuse tase (%)	83	91	88	64	55	-9%-punkti
Elanike arv, mln in.	1,346	1,344	1,341	1,340	1,340	0,0

\* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

\*\* kogutoodangust on maha arvestatud siidri toodanguks kasutatud puuvilja- ja marjaveinide toodang

\*\*\* Eesti elanike Eestis tarbimine

Allikad: SA, EKI

Tabel 34

Lahjade segatud piiritusjookide\* tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase  
(sisaldub lahjade alkoholsete jookide andmetes)

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/- %
<b>Müük ja tarbimine mln liitrites</b>						
Tootmine	13,9	18,0	21,9	14,5	4,3	-70,4
Eksport	8,0	5,3	10,0	6,3	0,5	-92,1
Import	13,7	14,4	18,6	19,8	14,7	-25,8
<b>Müük siseturul</b>	<b>19,6</b>	<b>27,1</b>	<b>30,5</b>	<b>28,0</b>	<b>18,5</b>	<b>-34,0</b>
Turistide kaasaostud	2,3	3,1	3,0	3,6	3,5	-2,8
Turistide tarbimine Eestis	...	0,63	1,14	1,1	0,8	-27,3
<b>Tarbimine**</b>	<b>17,3</b>	<b>23,4</b>	<b>26,4</b>	<b>23,3</b>	<b>14,2</b>	<b>-39,2</b>
<b>Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta</b>						
<b>Müük siseturul</b>	<b>14,6</b>	<b>20,2</b>	<b>22,7</b>	<b>20,9</b>	<b>13,8</b>	<b>-34,0</b>
Turistide kaasaostud	1,7	2,3	2,2	2,7	2,6	-2,8
Turistide tarbimine Eestis	...	0,47	0,85	0,8	0,6	-27,3
<b>Tarbimine** liitrit</b>	<b>12,9</b>	<b>17,4</b>	<b>19,7</b>	<b>17,4</b>	<b>10,6</b>	<b>-39,2</b>
Isevarustatuse tase (%)	71	66	72	52	23	-29%-punkti

\* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

\*\* Eesti elanike tarbimine

Allikad: SA, EKI

Tabel 35

Kääritatud jookide tootmise ja tarbimise bilanss ning isevarustatuse tase  
(sisaldub lahjade alkoholsete jookide andmetes)

	2005	2006	2007	2008	2009	'09/'08, +/-%
<b>Müük ja tarbimine mln liitrites</b>						
Tootmine*	13,6	18,1	14,7	11,3	14,6	29,4
Eksport	8,5	13,6	11,0	7,3	10,1	38,4
Import	8,5	8,1	7,2	8,0	11,4	41,3
<b>Müük siseturul</b>	<b>13,6</b>	<b>12,6</b>	<b>10,9</b>	<b>12,0</b>	<b>15,9</b>	<b>32,0</b>
Turistide kaasaostud	2,0	3,0	2,5	2,9	4,4	51,7
Turistide tarbimine Eestis	...	0,63	1,1	0,9	1,2	33,3
<b>Tarbimine**</b>	<b>11,6</b>	<b>9,0</b>	<b>7,3</b>	<b>8,2</b>	<b>10,3</b>	<b>24,8</b>
<b>Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta</b>						
<b>Müük siseturul</b>	<b>10,1</b>	<b>9,4</b>	<b>8,1</b>	<b>9,0</b>	<b>11,9</b>	<b>32,0</b>
Turistide kaasaostud	1,5	2,2	1,9	2,2	3,3	51,7
Turistide tarbimine Eestis	...	0,47	0,84	0,7	0,9	33,3
<b>Tarbimine**</b>	<b>8,6</b>	<b>6,7</b>	<b>5,4</b>	<b>6,2</b>	<b>7,7</b>	<b>24,8</b>
Isevarustatuse tase (%)	100	144	135	94	92	-2%-punkti

\* kogutoodangust on maha arvestatud siidri toodanguks kasutatud puuvilja- ja marjaveinide toodang

\*\* Eesti elanike tarbimine

Allikad: SA, EKI



## 5. ETÜÜLALKOHOL KANGUSEGA ÜLE 80% (PIIRITUS)

### Tootmine

Alates 2008. aasta teisest poolest lõpetati rektifitseeritud etanooli (piirituste) tootmine Eestis.

### Väliskaubandus

Kuna piirituse tootmine Eestis puudub, ei toimunud ka selle toote müüki välisurule.

2009. aastal importiti piiritust Eestisse 4,6 mln liitrit 44 mln krooni eest. Piirituse impordikogus oli aastatagusest poole võrra suurem, samas import rahalises väärtuses suurenes vaid 1,6%. Nii väikese impordikäibe kasvu põhjuseks olid 32% madalamad impordihinnad. Tähtsaimaks importpiirituse päritolu riigiks oli Venemaa, kelle toodang hõlmas 30% toote kogumportidist. Soomest sissetoodud kogused vähenesid aastaga 26% ning hõlmasid 24% sissetoodud piiritusekogustest (aasta tagasi 50%). Võrdsetes kogustes osteti piiritust ka Slovakiast ja Lätist ning mõlema riigi toodang moodustas vastavalt 16% piirituse impordikogusest.

Tabel 36

Rektifitseeritud etanooli rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Eksport	12.75	13.78	...	23,4	12,6	...	-
Import	10.26	13.95	9.47	42,1	43,3	44,0	1,6

Allikas: SA

Tabel 37

Rektifitseeritud etanooli toodang, põhieksporti ja -impordi kogused 2007-2009 (tuh liitrit)

	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Toodang	4 940	1 550	...	-
Eksport	1 837	912	...	-
Import	4 103	3 102	4 645	49,7

Allikas: SA

Tabel 38

Rektifitseeritud etanooli koguseline import riigiti 2008.-2009. aastal

	1000 liitrit		08/07,%	Osakaal, %	
	2008	2009		2008	2009
Venemaa	...	1 389	-	0	30
Soome	1 536	1 136	-26,4	50	24
Slovakkia	95	748	7,9 korda	3	16
Läti	444	736	65,9	14	16
Teised	1 027	636	-38,0	33	14
<b>Kokku</b>	<b>3 102</b>	<b>4 645</b>	<b>49,7</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Allikas: SA

## 6. VIINAMARJAVEIN JA VERMUT

Kuna nende jookide tootmine Eestis puudub, siis analüüsitakse vaid väliskaubanduse ja tarbimise andmeid.

### **Viinamarjavein**

Alates 2003. aastast on viinamarjaveinide import Eestisse pidevalt suurenenud, kuid 2009. aastal see esmakordselt vähenes. 2009. aastal toodi Eestisse viinamarjaveine kokku 16,7 mln liitrit, mida oli 4% vähem kui aasta tagasi. Sisseostetud kogusest viidi omakorda 4,0 mln liitrit reekspordina välja (2008.a 3,5 mln liitrit). 2009. aastal vähenes ka impordikäive (-15%), mida mõjutasid nii kahanenud kogused kui madalamad keskmised impordihinnad (-12%). Jätkuvalt toodi viinamarjaveine Eestisse enim Hispaaniast, kust imporditud kogus oli 17% suurem kui aasta tagasi. Tšiilist, Prantsusmaalt, Itaaliast ja Ungarist sisseveetud kogused aastaga vähenesid, kuid nende riikide osakaalud püsisid aastatagusel tasemel. Seevastu kiires tempos (68,5%) suurenes viinamarjaveini import Lõuna-Aafrika Vabariigist, suurendades riigi osatähtsust 4%-lt 2008. aastal kuni 7%-ni 2009. aastal.

Viinamarjaveinide ekspordimaht 2009. aastal suurenes 12%. Kuna keskmised ekspordihinnad olid aastatagusest 15% madalamad, siis ekspordikäive vähenes (-4,6%). Põhilisteks ekspordi (st reekspordi) sihtriikideks olid Venemaa ja Soome, kelle osakaalud viinamarjaveinide ekspordikoguses olid vastavalt 35% ja 32%.

Tabel 39

Viinamarjaveini rahaline põhieksport ja -import ning  
ekspordi- ja impordihinnad 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Eksport	50.52	63.50	54.06	228,5	224,6	214,6	-4,6
Import	39.12	42.41	37.47	621,9	737,2	625,0	-15,2

Allikas: SA

Tabel 40

Viinamarjaveini põhieksporti ja -impordi kogused  
2007-2009 (tuh liitrites)

	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Eksport	4 523	3 537	3 963	12,0
Import	15 897	17 385	16 678	-4,1

Allikas: SA

Tabel 41

## Viinamarjaveini koguseline import riigiti 2008.-2009.aastal

	1000 liitrit		'09/'08, +/- %	Osakaal, %	
	2008	2009		2008	2009
Hispaania	3 198	3 744	17,1	18	23
Tšiili	2 426	2 202	-9,2	14	13
Prantsusmaa	2 128	2 032	-4,5	12	12
Itaalia	1 661	1 563	-5,9	10	9
Ungari	1 330	1 262	-5,1	8	8
Lõuna-Aafrika	731	1 232	68,5	4	7
Vabariik					
Teised	5 911	4 643	-21,5	34	28
<b>Kokku</b>	<b>17 385</b>	<b>16 678</b>	<b>-4,1</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Allikas: SA

**Vermut**

Vermutit imporditi 2008. aastal Eestisse 515 mln liitrit ning sellest reeksportiti 141 mln liitrit (2008.a 61 mln liitrit). Nii impordikäive kui impordikogused 2009. aastal vähenesid võrreldes aastatagusega, langus oli vastavalt 29% ja 13,5%. Ka impordihinnad olid aastatagusest madalamad (-18%). Suur osa (40%) Eestisse toodud vermutikogusest pärines Itaaliast. Teisel kohal oli Hispaania, kust sisseostetud kogused olid 81% suuremad kui aasta tagasi ning hõlmasid 29% toote koguimpordist (2008.a 14%). Vähem (2008. aastaga võrreldes) toodi vermutit Saksa- ja Hollandist ning need kogused moodustasid vastavalt 11% ja 9% vermuti koguimpordist.

Vermuti eksport (st reeksport) arenes kiiresti. Vaatamata sellele et ekspordihinnad olid 30% madalamad kui 2008. aastal, eksport rahalises väärtuses suurenes 63%. Selle põhjuseks olid 2,3 korda kasvanud väljamüüdud kogused. Vermuti põhilisteks turgudeks olid teised Balti riigid (summaarne osakaal 62%).

Tabel 42

## Vermuti rahaline põhieksport ja -import ning ekspordi- ja impordihinnad 2007-2009

	Hind, kr/l			Käive, mln kr			
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Eksport	25.40	29.80	20.86	1, 831	1,807	2,949	63,2
Import	31.91	35.77	29.29	21,25	21,28	15,07	-29,2

Allikas: SA

Tabel 43

Vermuti põhieksporti ja -impordi kogused  
2007-2009 (tuh liitrites)

	2007	2008	2009	'09/'08 +/- %
Eksport	72,1	60,6	141,4	2,3 korda
Import	665,8	595,0	514,7	-13,5

Allikas: SA

Tabel 44

Vermuti koguseline import riigiti 2008.-2009.aastal

	1000 liitrit		'09/'08, +/- %	Osakaal, %	
	2008	2009		2008	2009
Itaalia	288	204	-29,0	48	40
Hispaania	81	147	81,2	14	29
Saksamaa	68	57	-15,6	11	11
Holland	62	49	-21,6	11	9
Teised	96	58	-40,2	16	11
<b>Kokku</b>	<b>595</b>	<b>515</b>	<b>-13,5</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Allikas: SA

## Tarbimine

Statistikaameti väliskaubandusandmed näitavad, et Eestis müüdi 2009. aastal viinamarjaveini ja vermutil kokku 13,1 mln liitrit ning seda oli 9% mullusest vähem. 2009. aastal langes

Tabel 45

Viinamarjaveini ja vermuti\* müük ja tarbimine

	2005	2006	2007**	2008**	2009	'09/'08, +/- %
<b>Müük ja tarbimine mln liitrites</b>						
Eksport	1,4	1,5	4,6	3,6	4,1	14,0
Import	13,5	14,0	16,6	18,0	17,2	-4,4
<b>Müük siseturul</b>	<b>12,1</b>	<b>12,5</b>	<b>12,0</b>	<b>14,4</b>	<b>13,1</b>	<b>-9,0</b>
Turistide kaasaostud	2,3	2,3	2,1	2,4	3,0	25,0
Turistide tarbimine Eestis	...	0,10	0,13	0,2	0,2	0,0
<b>Tarbimine***</b>	<b>9,8</b>	<b>10,1</b>	<b>9,8</b>	<b>11,8</b>	<b>9,9</b>	<b>-16,1</b>
<b>Müük ja tarbimine liitrites ühe elaniku kohta</b>						
<b>Müük siseturul</b>	<b>9,0</b>	<b>9,3</b>	<b>8,9</b>	<b>10,7</b>	<b>9,8</b>	<b>-9,0</b>
Turistide kaasaostud	1,7	1,7	1,6	1,8	2,2	25,0
Turistide tarbimine Eestis	...	0,07	0,10	0,15	0,15	0,0
<b>Tarbimine**</b>	<b>7,3</b>	<b>7,5</b>	<b>7,3</b>	<b>8,8</b>	<b>7,4</b>	<b>-16,1</b>
Elanike arv, mln in.	1,346	1,344	1,341	1,340	1,340	0,0

\* tootele märgitud alkoholi sisaldusega

\*\*kogueksporti ja -impordi andmed, varem põhieksporti ja -impordi andmed

\*\*\* Eesti elanike tarbimine

Allikas: EKI

viinamarjaveinide ja vermuti tarbimine enam-vähem 2007. aasta tasemele. Antud tooteid **tarbiti Eestis kokku 9,9 mln liitrit ehk 7,4 liitrit ühe elaniku kohta aastas** (tootele märgitud alkoholi sisaldusega). Neist kogustest on maha arvestatud turistide poolt kaasaostetud veinide ja vermuti kogused ja ka turistide poolt koha peal joodud kogused. Turistide poolt kaasa viidud kogused suurenesid aastaga neljandiku võrra ning olid 3,0 mln liitrit. Kohapeal tarbitud kogused ei muutunud (0,2 mln l).

## KOKKUVÕTE

Andmete analüüs näitas, et enamuse alkoholsete jookide **toodangu maht** Eestis 2009. aastal vähenes, erandiks olid kanged alkohoolsed joogid. Nende tootmise kasvu mõjutasid 2009. aasta lõpus, enne aktsiisi määrade tõusu, ette toodetud kogused, mis hinnanguliselt ulatusid 0,9 mln liitrini ning millest valdav osa oli viin. Teiste jookide tootmise languse põhjuseks oli maailma finants- ja majanduskriisist tingitud nii sise- kui välisturu väiksem nõudlus.

Alates 2007. aastast muutis Statistikaamet **väliskaubandusandmete** kogumise metoodikat, mille järgi peavad aruandeid esitama nii Eesti kui ka välisfirmad, kes tegelevad alkoholsete jookide väliskaubandusega Eesti territooriumil. Seoses sellega kajastavad Statistikaameti väliskaubandusandmed alates 2007. aastast suures mahus Eestit läbinud alkoholsete jookide (eriti kange alkoholi ja veinide) transiitvedu, mis enamuses on suunatud Venemaale. Eraldi on töös välja toodud EKI poolt kogutud andmete alusel hinnatud Eesti alkoholsete jookide tootmisettevõtete ekspordimahud.

Eesti tootjad eksportisid 2009. aastal aastatagusega võrreldes rohkem viina (+2%), brändit (2,3 korda), rummi (9,1 korda) ja džinni (8%) ning aastatagusest vähem viidi välja likööri (-20%) ja viskit (-84%). Üldine õlle ekspordikogus kasvas aastaga 27%, import 22%. Lahjasid alkoholseid jooke veeti välja 22% ning sisse toodi 3% aastatagusest vähem. Piirituse eksport suurenes 50%, viinamarjaveini eksport 12%. Viinamarjaveini impordikogus oli aga aastatagusest 4% väiksem.

Alkoholsete jookide väliskaubanduse bilanss oli 2009. aastal jätkuvalt negatiivne. Samal ajal tuleb väliskaubandusandmetesse suhtuda teatava ettevaatlikkusega, kuna osa firmasid jätab andmed õigeaks ajaks esitamata või nendes esineb vigu ning andmeid pidevalt korrigeeritakse (sh varasemate aastate andmeid).

2009. aastal kõikide populaarsemate kodumaiste alkoholsete jookide Eesti keskmised **jaehinnad** kauplustes küll tõusid, kuid oluliselt aeglasemas tempos kui aasta tagasi. Seda kinnitab ka alkoholsete jookide tarbijahinnaindeks, mis 2009. aastal oli +5,5 (2008.a +14,2). Seega alkoholsete jaehinnad tõusid rohkem kui käibemaksutõusust tingitult.

Enamuse kangete alkoholsete jookide hinnad olid mujal Eestis ja Tallinnas enam-vähem ligilähedased, vaid džinnid ja marjaveinid olid väljaspool pealinna kallimad kui Tallinnas. Siidrite ja õllede hinnad olid aga Tallinnas kõrgemad kui Eestis tervikuna. Hinnatõus Tallinnas oli enamikes alkoholsete jookide tootegruppides kiirem kui Eestis keskmiselt, va džinnidel.

Eesti elanikud **tarbisid** alkoholseid jooke 2009. aastal keskmiselt 10,2 liitrit elaniku kohta absoluutalkoholis (turistide kaasaostud ja turistide Eestis tarbimine on maha arvatud). See oli 15,8% vähem kui 2008. aastal. Tarbimise languse põhjustasid elanike ostujõu langusest tingitud nõudluse vähenemine ning turistide poolt väljaviidud ja siintarbitud suuremad alkoholi kogused. Turistide osakaal alkoholi legaalses müügis kasvas 2009. aastal 25,5%-ni.

Analüüsitaval aastal tarbiti kõiki alkoholseid jooke väiksemates kogustes kui 2008. aastal. Kangete alkoholsete jookide tarbimine oli 21% väiksem kui eelmisel aastal, kusjuures viina

tarbimine vähenes ligi 15%. Negatiivseks pooleks oli illegaalse viina tarbimise 15%-line kasv eelmise aastaga võrreldes. Õlut ja lahjasid alkohoolseid jooke tarbiti 2009. aastal samuti vähem kui aasta tagasi (vastavalt -7% ja -22%). Esmakordselt oli langustrendil ka viinamarjaveinide ja vermuti tarbimine (-16%).